Ազգ
Azg armenian daily

1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1995 ՈՒՐԲԱԹ # 231 (985)

Սիրիան ազատ արձակեց 1000 քաղբանտարկյալ

ԴԱՄԱՍԿՈՍ, 30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, RFI ԵՎ ՍԵՖ, ԱՌԵՅՏԵՐ: Նախագահ Հաֆեզ Ասադի գահակալության 25-ամյակի առթիվ 1000 քաղբանտարկյալ ազատ արձակվեց սիրիական բանտերից, տեղեկացրեց Միջազգային Ներման կազմակերպությունը, որ ի վիճակի չեղավ սակայն հայտնել, թե սիրիական բանտերում դեռ քանի բանտարկյալ կա, քանի որ Սիրիայում լրատվությունն ազատ չէ: Կարելի է ենթադրել, որ քաղբանտարկյալների մեծ մասը պատկանում է խլված ծայրահեղական «Մուսուլման մուսուլմին» (իսլամ եղբայրներ) խմբավորմանը, որ կասկածի հակառակորդն է նախագահ Ասադի իշխանության:

Փարիզն անդամալուծված

ՓԱՐԻԶ, 30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, RFI: 7-րդ օրն է, որ գործադուլները շարունակվում են Ֆրանսիայում, մասնավորապես մայրաքաղաքում: Հասարակական տրանսպորտն անդամալուծված է ամբողջովին, իսկ անձնական ավտոմեքենաները «հրեշավոր» խցանումներ են առաջացրել քաղաքում և արվարձաններում, նաև ցույցերի պատճառով, որ տեղի են ունենում տարբեր արհմիությունների կազմակերպությամբ: Դրանց այսօր միացավ ուսանողության մեծ ցույցը, որն անցավ միջադեպերով: Գործադուլավորների շարժումը հետզհետե ավելի աջակցություն է գտնում սոցիալիստների կողմից, մինչ վարչապետ Ալեն Ժյուպեն երեկ հաղորդեց, թե չի զիջելու սոցիալական մարզում սեղմումների և հարկերի ավելացման իր ծրագրից:

ԴԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

Վահան Փափազյանը Ժնեւ է գնում արժեքավոր նվերով

Դեկտեմբերի 1-ին Ժնեւ կմեկնի ՀՀ արտաքին գործերի նախարար Վահան Փափազյանի գլխավորած պատվիրակությունը: ԱԳՆ մամուլի եւ հասարակայնության հետ կապերի ծառայությունից Ազգին հայտնեցին, որ նախատեսվում են արտգործնախարարի հանդիպումները Ժնեւում ՄԱԿ-ի կազմակերպությունների գլխավոր տնօրեն Վ. Պետրովսկու, Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի նախագահ Կ. Սոմարուգայի, ինչպես նաև Շվեյցարական Համադաշնության արտգործնախարարության բարձրաստիճան պաշտոնյաների հետ: Վահան Փափազյանը ՄԱԿ-ի կազմակերպությունների Ժնեւյան կենտրոնակայանին կնվիրի նկարիչ Ռուդոլֆ Խաչատրյանի մեծագիր ստեղծագործություններից մեկը: Ակնկալվում է նաև նախարարի հանդիպումը շվեյցարահայության ներկայացուցիչների հետ: Վահան Փափազյանի գլխավորած պատվիրակությունը Ժնեւից կմեկնի Բրյուսել՝ մասնակցելու Հյուսիսատլանտյան խորհրդի անդամ երկրների արտաքին գործերի նախարարների հանդիպմանը, որի ընթացքում կնշվեն տարածաշրջանային անվտանգությանն ու «Գործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագրի զարգացմանն առնչվող հարցեր: Դեկտեմբերի 7-8-ը Վահան Փափազյանը կմասնակցի Բուդապեշտում անցկացվող ԵԱՀԿ անդամ պետությունների արտաքին գործերի նախարարների խորհրդի աշխատանքին: Նա խստեսվում է քննարկել Եվրոպայի 21-րդ դարի ընդհանուր եւ համապարփակ անվտանգության մոդելը, ինչպես նաեւ ԵԱՀԿ-ի դերը տարածաշրջանային անվտանգության ապահովման խնդրում:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Հեյդար Ալիեւի պայմանները դարձյալ նույնն են

Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության ազգային լուծում լինել չի կարող: Այս մասին, ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակիցը Լոնդոնից, ելույթ ունենալով այստեղ բացված «Ներդրումների հեռանկարներն Ադրբեջանում» խորհրդաժողովում՝ հայտարարել է Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը: Ադրբեջանական պետության ղեկավարի խոսքերով, ազգամիջյան ընդհարումները Կովկասում, տարածաշրջանում իրադրությունը բարդացնող գլխավոր գործոններն են: «Բավական բանակցություններ է վարում Երեւանի հետ, ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի, միջազգային այլ կազմակերպությունների շրջանակներում՝ Լեռնային Ղարաբաղի ճգնաժամի վերջնական կարգավորման հարցի շուրջ, նշել է Հ. Ալիեւը: Մեկուկես տարի առաջ մենք կարողացանք համաձայնություն ձեռք բերել Լեռնային Ղարաբաղում կրակի դադարեցման ռեժիմ սահմանելու շուրջ, որը գործում է մինչեւ օրս: Մենք կարող ենք հասնել այդ հարցի խաղաղ լուծմանը՝ միջազգային կազմակերպությունների կողմից աջակցության, Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության պահպանման պայմանի առկայության, ինչպես նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի մարզը հանրապետության կազմում լիովին ինքնավարացնելու դեպքում», ընդգծել է Ադրբեջանի նախագահը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Համբարձում Գալստյանի գործով ձերբակալվածներից մեկը հոգեկան խանգարում է ստացել

Համբարձում Գալստյանի սպանության մեղադրանքով ձերբակալվածների հարազատները վերապատմում են ամիսներ առաջ տարածված այն լուրը, որ նրանցից Դավիթ Գասպարյանը հոգեկան խանգարում է ստացել: Նույն աղբյուրի տվյալներով նրան արդեն տեղափոխել են ՆԳՆ-ի կենտրոնական հիվանդանոց: Մարտ ամսից Դ. Գասպարյանի փաստաբան Վարդան Մաթևոսյանին արգելել լին տեսակցել նրան, պաշտոնյաների հետ տեսակցությունից զրկված են նաեւ մյուս չորս կալանավորները: Մինչդեռ, ձերբակալվածների հարազատների վկայությամբ, ՀՀ դատախազության քննչական մասի պետ Սուրեն Գյոզալյանը օրերս Սիֆայել Մանուկյանի հորն ուղղված մի գրությամբ հավաստել է, որ բոլոր կալանավորներն էլ առողջական բարվոք վիճակում են: Թեպետեւ նրանց հետ քննչական գործողությունները վաղուց դադարեցված են, սակայն շարունակվում են պահվել պատժախցերում:

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Թուրքիայի եւ Հայաստանի միջեւ «տաք քամի է փչում»

«Թյուրքիշ Դեյլի Նյուս» թերթը, անդրադառնալով Թուրքիայում տեղի ունեցող Սևծովյան երկրների միջխորհրդարանական վեհաժողովին, գրում է, որ Թուրքիայի եւ Հայաստանի միջեւ «տաք քամի է փչում», ի տարբերություն Թուրքիայի եւ Ռուսաստանի միջեւ փչող «սառը քամու»: Թուրքիայի ԱԺ նախագահ Իսմեթ Սեզգինը ճնշված է Մոսկվայի կեցվածքից խորհրդարանի նիստ բոյկոտելու հարցում տհաճությամբ՝ պատճառելով Ռուսաստանի ներկայացուցիչներ Գենադի Սելեզնյովին ու Վլադիմիր Վոլկովին: Իսկ «տաք քամին», ըստ թերթի, կապված է ՀՀ ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանի «ուշագրավ հայտարարությունների» հետ: Նախկինում Հայաստանի եւ Թուրքիայի հարաբերությունները կառավարվում էին Ռուսաստանի կողմից, այլ ոչ թե Հայաստանի, հայտարարել է ՀՀ ԱԺ նախագահը: Բաբկեն Արարքցյանը հայտնել է, որ Հայաստանն անկախացումից ի վեր մեծ կարեւորություն է տալիս հարեւան երկրների հետ բարեկամական հարաբերությունների հաստատմանը: Սակայն, միաժամանակ ընդգծել է նա, նրանք չպետք է մոռանան իրենց անցյալը: «Մենք շատ կարճ ժամանակով կանգնեցրինք երկու անգամ Թուրքիան եկանք օգտագործելով ցամաքային ճանապարհը, ապա Հայաստանի դեմ կիրառվող շրջափակումը: Այս ճանապարհի մի օր անկասկած կլինի բարիդրացիության ու կայունության ճանապարհ», ասել է Բաբկեն Արարքցյանը:

ՆԱԶԵԼԻ ՏԵՐՅԱՆ

ՇԻՆԿՈՌԻԱՆԸՆ

Համաներման հանձնաժողովը կգործի մինչեւ դեկտեմբերի 31-ը

Հայաստանի Հանրապետության դատախազության նախարարությունում ստեղծված համաներման հանձնաժողովը շարունակում է իր աշխատանքները մինչեւ սույն տարվա դեկտեմբերի 31-ը: Բազմաթիվ քաղաքացիների դիմումները տեղի կունենան ամեն երկուշաբթի եւ ուրբաթ օրերին, ժամը 16.00-ին, Երեւանի կառավարության շենքում, հայտնում են դատախազության նախարարությունից:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Երբ մեն խմ գազ է մտնում Հայաստան

ՀՀ էներգետիկայի նախարարությունից հայտնեցին, որ նոյեմբերի 30-ի տվյալներով օրական հանրապետություն է մուտք գործում մոտ 3 մլն խորանարդ մետր գազ:

ԱԶԱՏ-32

ԱՄՆ

Քլինթոնը Հյուսիսային Իռլանդիայում

ԲԵԼՖԱՍՏ, 30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, WSJ, RFI: Պատմության մեջ առաջին անգամ Մ. Նահանգների մի նախագահ այսօր այցելեց Հյուսիսային Իռլանդիա եւ եղավ Լոնդոնդերրիում, որտեղ 25 տարի առաջ սկիզբ էր առել արյունալի հակամարտությունը կաթոլիկների ու բողոքականների միջեւ: Բելֆաստում ճառ արտասանելով, նախագահ Քլինթոնը հաշտության կոչ ուղղեց իռլանդացիներին: Երեկոյան նա հանդիպեց «Իռլանդական հանրապետական բանակ» կազմակերպության քաղաքական թեւը հանդիսացող Շին Ֆեյն կազմակերպության ղեկավար Ջերրի Ադամսի հետ եւ քննարկեց հակամարտ կողմերի զինաթափման հարցը: Ուշ երեկոյան թեեւ ասվեց, որ հանդիպման արդյունքները գոհացուցիչ էին, սակայն դեռեւս ոչ ոք չգիտի, թե «Իռլանդական հանրապետական բանակն» ընդունելո՞ւ է զինաթափման պայմանները: Նախորդ 2 օրերին նախագահ Քլինթոնը եղել էր Անգլիայում, եվրոպական 5 օրյա այցի շրջանակներում:

Դեյտոնի համաձայնագրի իրականացման դժվար ճանապարհը

Երեկ հայտնի դարձավ, որ Բոսնիայում խաղաղության հաստատման համաձայնագրի ստորագրման արարողությունը տեղի կունենա դեկտեմբերի 14-ին, Փարիզի Ելիսեյան պալատում: Դրան կմասնակցի ՌԴ պատվիրակությունը, վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի գլխավորությամբ:

Երեկ ՌԴ արտաքին գործերի նախարար Անդրեյ Կոզիրեւը խորհրդակցություն անցկացրեց Արեւմտյան Եվրոպայում Ռուսաստանի դեսպանների հետ, որի ընթացքում քննարկվեց Դեյտոնում ստորագրված հաշտության համաձայնագիրը եւ նրա իրագործման ընթացքը: Բոսնիայում խաղաղարար ծրագրի քաղաքացիական գործընթացի վերահսկման համար կնշանակվի գլխավոր կոմիսար, այդ մասին Բրյուսելի ՆԱՏՕ-ի կենտրոնակայանում հաղորդեց ԱՄՆ-ի վարչակարգի բարձրաստիճան ներկայացուցիչը: Բահազգիս կողմերի պաշտոնական նախարարներն արդեն քննարկել ու համաձայնեցրել են ռազմական համագործակցության ծրագիրը, որտեղ վճռորոշ տեղ է հատկացված ՆԱՏՕ-ի հրամանատարությանը եւ նրա զինված ուժերին:

Մյուս կողմից, իրադրությունը Բոսնիայում մնում է պայթյունավտանգ: Սարաեւոյում չեն դադարում տեղի սերբ բնակիչների բազմահազարանոց ցույցերը, որոնք իրենց բողոքն են հայտնում Դեյտոնի համաձայնագրով Սարաեւոն բոսնիացիների մայրաքաղաք հռչակելու որոշման դեմ: Իր անհամաձայնությունն է հայտնել պատասխանյան միջոցների սերբերի հակադրության տակ բաղկացած ռուսական խաղաղապահ զինվորական ընդդիմությունը: Երեկ ՄԱԿ-ի զինված ուժերի կողմից գրանցվեց համաձայնագրի խախտում: Ներքաղաքական անգամ խորվաթական զինված ուժերը ականապատեցին սերբական դիրքերը: Նկատվում է հակասությունը նաեւ խորվաթների ու մահմեդականների միջեւ երկրի հյուսիսում:

ԵՐԵՎԱՆ

Հայ գիտնականի գյուտը էլեկտրաէներգետիկ համակարգերի բնագավառում

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐԲ: Հայ գիտնական, տեխնիկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Արմեն Աղավելյանի ստեղծած էլեկտրաէներգիայի սարքերի ուժային անջատիչի նոր անկոնտակտ կառուցվածքը կարող է շրջադարձ առաջացնել համաշխարհային էլեկտրատեխնիկայի բնագավառում:

Մասնագետների շրջանում «Աղավելյանի ուժային անջատիչ» անվանումն ստացած նորույթը կոչված է փոխարինելու էլեկտրական անջատիչների եւ ֆազափոխիչ սարքերի ներկայումս օգտագործվող ուժային անջատիչներին: Պրոֆեսորի խոսքերով, այդ կառուցվածքը յուրային անջատիչներից սկզբունքորեն տարբերվում է մեխանիկական կոնտակտների, լարի բացակայությամբ եւ փոխարինում մեխանիկական դետալների ռեսուրսների անհրաժեշտությունը: «Աղավելյանի ուժային անջատիչի հիմքում ընկած է կառավարելի կիսահաղորդչային կրեմնիումային վենտիլի օգտագործման սկզբունքը, որը նախկինում այդ կիրառվում էր միայն ցածրավոլտ ցանցերի համար: Սարքի նորույթն այն է, որ առաջին անգամ անջատիչի կառավարման ու պաշտպանության սխեմաները դրված են 6 կվ լարման լարումը հոսանքատար կաբելի վրա:

Դրա հետ մեկտեղ նոր անջատիչը զգալիորեն փոքր ծավալ, քաշ եւ չափեր ունի, աչքի է ընկնում կառույցի պարզությամբ, հուսալիությամբ եւ անջատման կարճ ժամանակով (60 միկրովայրկյան):

Հայտնի գիտնական, պրոֆեսոր Վարոս Խաչատրյանը Սնարբի թղթակցի հետ զրույցում այն կարծիքն հայտնեց, որ դա առայժմ էլեկտրաէներգետիկ համակարգերի բնագավառում առաջին հուսալի գյուտն է եւ ֆինանսական միջոցների առկայության դեպքում կարող է արագորեն նվաճել համաշխարհային շուկան:

Պրոֆեսորի խոսքերով, այդ կա

ԵԳԻՊՏՈՍ

Խորհրդարանական ընտրություններ Եգիպտոսում. 5 մահ եւ 60 վիրավոր

ԿԱՀԻՐԵ, 30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, WSJ: Միլիոնավոր եգիպտացիներ այսօր քվեատուփ են կայացան ընտրելու համար իրենց նոր խորհրդարանը: Ընտրությունների մրցողներ են մրցակցեցին խարդախությունների մասին բազմաթիվ հայտարարություններով: Ընդդիմադիր «Իսլամ եղբայրներ» կազմակերպությունը ամբաստանեց նախագահ Հոսնի Մուբարաքի իշխող կուսակցությանը քվեատուփ գողանալու եւ կեղծելու մեղքով: Անպակաս եղան նաեւ փողոցային բախումները, որոնց հետեւանքով սպանվել են 5 եւ վիրավորվել 60 մարդ:

Իրաքը հավաստիացնում է, որ ոչնչացրել է մանրէական զենքի զինանոցը

Իրաքը ՄԱԿ-ի ներկայացուցչին հանձնեց մանրէական զենքի ամբողջ զինանոցի ոչնչացման մասին կարեւոր տեղեկություններ: Ինչպես հայտարարեց լրագրողներին ՄԱԿ-ի հատուկ հանձնախմբի ղեկավար Էքիուսը, այդ տեղեկությունները անգնահատ տեղի կլինեն միայն այն դեպքում, եթե դրանք որակական հատկանիշներով համապատասխանում են իրականությանը: ՄԱԿ-ի մասնագետները մանրակրկիտ ձեւով կուսումնասիրեն ներկայացված փաստաթղթերը, որից հետո կարելի է անել համապատասխան եզրակացություն Իրաքի մտադրությունների մասին:

digitised by A.R.A.R.@

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐ

Կենտրոնը կհրավիրի միջազգային համաժողով

Ժողովրդավարության եւ մարդու իրավունքների կենտրոնը մինչեւ տարեվերջ ծրագրած չորս սեմինարներից անցկացրել է դեռեւս մեկը՝ Երեւանի պետական համալսարանում: Դեկտեմբերին եւս մեկ անգամ կկայանա հանդիպում ԵՊՀ ուսանողների, մասնավորապես իրավաբանների հետ, որոնք կենտրոնի գործի հավանական շարունակողներն են լինելու: Մյուս երկու սեմինարները թերեւս չկայանան, քանի որ կենտրոնի ֆինանսավորման խնդիրները վերջնական լուծում չեն ստացել: Առայժմ միայն Եվրոպայի անվտանգության եւ համագործակցության կոմիտեն (ԵԱՀԿ) է հատկացրել խոստացած գումարները: Նախապես հաշվարկած 52 հազար դոլարն այն նվազագույնն է, որ թույլ կտա իրականացնել անհրաժեշտ գործունեությունը: 1996-ի բյուջեն դեռ պատրաստ չէ: Մինչեւ դեկտեմբերի վերջը այն կհանձնվի խորհրդակցական հանձնաժողովի անդամներին: Շատ բան կախված է դոնոր պետություններից, կազմակերպություններից:

Կենտրոնը սերտորեն համագործակցում է հիմնադիրների՝ ԵՊՀ-ի, ՀՀ արտգործնախարարության, Միացյալ ազգերի փախստականների գերագույն հանձնախմբի, ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի հետ: Կապեր են հաստատվում Հայաստանում հավատարմագրված միջազգային կազմակերպությունների եւ դեսպանությունների հետ: Նրանց կողմից աջակցություն է նկատվում, առայժմ՝ միայն բարոյական:

Առաջին սեմինարը ցույց տվեց, որ կենտրոնի իրականացնելիք ծրագրերը հետաքրքրություն են առաջացրել: Նախատեսված է միջոցառումների ծրագիր ներքին գործերի եւ պաշտպանության նախարարությունների հետ: Այս տարվա վերջին կամ մյուս տարվա հունվարին մարդու իրավունքների վերաբերյալ դասընթացներ կանցկացվեն Հայաստանի ոստիկանական եւ զինվորական ակադեմիաներում, բանտային անձնակազմի հետ: Կենտրոնի ուսուցման ծրագրից հետո Հայաստան են այցելելու միջազգային մասնագետներ, որոնք կծանոթացնեն այն օրենքներին եւ ավանդույթներին, որոնցով աշխատում են Եվրոպայում: Գոյություն ունի Եվրախորհրդի նախարարների խորհրդի կողմից հաստատված եվրոպական բանտային օրենք: Կան մի շարք այլ փաստաթղթեր, որոնք վերաբերում են բանտի անձնակազմի եւ բանտարկյալների հարաբերություններին: Վերոհիշյալ համակարգի աշխատակիցների ծանոթությունը միջազգային օրենքներին կարեւորվում է նրանով, որ Հայաստանը պատրաստվում է դառնալ Եվրախորհրդի անդամ:

Փետրվար-մարտ ամիսներին ժողովրդավարության եւ մարդու իրավունքների կենտրոնը մտադիր է հրավիրել ոչ կառավարական կազմակերպությունների միջազգային համաժողով, որին կմասնակցեն Հայաստանի, կովկասյան տարածաշրջանի, Ռուսաստանի, ինչպես նաեւ միջազգային ճանաչված կազմակերպություններ՝ Հելսինկի Ուոչ, Էմնիսթի Ինթերնեյշնլ: Հյուրեր կլինեն Եվրախորհրդից, ԵԱՀԿ ժողովրդավարության ինստիտուտից, ԵԱՀԿ-ի եւ ՄԱԿ-ի մարդու իրավունքների գրասենյակից: Արդեն ընթանում են բանակցությունները եւ ստացվել են բարյացակամ արձագանքներ:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

«ԴՐՈ» ԴԱՏ

Ա. Մնջոյանին Հայաստան են բերել նախագահական ինքնաթիռով

«Դրոյի» դատավարության երեկվա նիստում վկայություն տվողների ցուցմունքները հիմնականում վերաբերում էին ամբաստանյալ Արմենակ Մնջոյանին: Վկաներից առաջինը՝ Խաչիկ Գյոզալյանը ներկայացրեց Հանրապետության հրապարակում տեղի ունեցած իրադարձության նախապատմությունը, որին ինքը մասնակից է եղել: Նա հավաստեց, որ Ա. Մնջոյանի ամառային հագուստը զենքը չէր կարող թաքցնել, բացի այդ, նա կռվի հակված չի եղել, նույնիսկ չի պատասխանել իրեն հասցված ապտակներին: Վկայեց, որ ամբաստանյալը մենակ չի եղել, սակայն ընկերոջը չհիշեց: Նշեց նաեւ, որ ի տարբերություն նրանց, հակառակորդները եղել են հարբած վիճակում: Խ. Գյոզալյանը վերջիններիս մոտ նույնպես զենք չի նկատել, իսկ կռվողներից հետո մոտեցել ու օգնել է ընկածներին:

Հաջորդ վկան Ա. Մնջոյանի հայրն էր, որը հայտնեց, թե որդին խմիչքի նկատմամբ հակում չունի եւ երբեք էլ չի հարբել: Հավաստելու համար, որ որդու մոտ ատրճանակ չի եղել, դատարանում նա ցուցադրեց որդու այդ օրվա արտահագուստը եւ ոչ իրական ատրճանակը փորձեց թաքցնել նրա գրպանում, որն, իհարկե, չստացվեց: Լեւոն Մնջոյանը հավաստում էր, որ ՀՀ ԱԱՊՎ-ի աշխատակիցներն Օդեսա էին մեկնել որդուն «խփելու» համար, որը կանխվել է Ուկրաինայի Ազգային անվտանգության նախարարության աշխատակիցների կողմից: Օդեսայի եւ Հայաստանի հետախուզական ծառայություններով հաղորդված այն՝ տեղեկությունը, որ ձերբակալման պահին Ա. Մնջոյանը պատուհանից փախուստի փորձ է կատարել, նոր «հավաստի տվյալներով», հորինվել էր սպանությունն արդարացնելու համար: Նա ցուցադրեց նաեւ որդու արյունոտված հագուստները, սրբիչն ու պատուհանի վարագույրը, որը հետեւանք էր ձերբակալության պահին ավտոմատի խզակոթով նրա գլխին հասցված հարվածի: Ավելացրեց, որ ձերբակալման ողջ գործողությունը նկարահանված է եւ տեսաժապավենը կարող է տրամադրել ցուցադրելու համար: Նրա տվյալներով, որդուն Հայաստան են տեղափոխել Հայաստանի նախագահական ինքնաթիռով:

Ս. Գ.

Բուլղարիայում ստեղծվեց «Հայաստան» հիմնադրամի մասնաճյուղ

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ. ՓԱՍՏ: Բուլղարիայում Հայաստանի գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Սեդա Սեւանը, որը նաեւ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի լիազոր ներկայացուցիչն է Բուլղարիայում, վերջերս հրավիրվել էր մասնակցելու այդ երկրի մայրաքաղաքում կազմակերպված խորհրդակցությանը, որին ներկա էին հայկական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ: Նպատակը մեկն էր. հիմնադրամի մասնաճյուղի ստեղծումը Բուլղարիայում: Իր ելույթում Ս. Սեւանը նշեց, որ հիմնադրամի ստեղծումը կհանդիսանա կենսական կապ Հայաստանի ու Սփյուռքի միջեւ: «Հարկ է շտապել, որ Բուլղարիայում նույնպես սկսել աշխատանք այս ուղղությամբ, անհրաժեշտ է գաղութի, եկեղեցու բոլոր հայկական կազմակերպությունների ջանքերը ի գործ դնել», ասաց նա:

Ներկաների համար ցուցադրվեց հիմնադրամի աշխատանքների եւ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ի կոչը ներկայացնող տեսաժապավեն: Ներկաներն իրենց ելույթներում համաձայնություն տվեցին նախաձեռնությանը, նշեցին անբավարար կապը Հայրենիքի հետ, հայրենի մամուլի բացակայությունը, հետաքրքրվեցին հիմնադրամի առաջիկա ծրագրերով:

200 միայնակներ կօգտվեն գթասրտության խոհանոցից

Երկրորդ տարին է արդեն Բրյուսովի անվան օտար լեզուների ինստիտուտը ձմռան ամիսներին վերածվում է գթասրտության խոհանոցի: Նախաձեռնողը Գերմանական կարմիր խաչի Բադեն-Վյուրտենբերգի մասնաճյուղն է՝ Հայկական կարմիր խաչի ընկերության հետ համագործակցաբար: Ձմռան ամիսներին դեկտեմբերից մինչեւ ապրիլ, Երեւանի Մյասնիկյան, Սպանդարյան եւ Արաբկիրի շրջանների շուրջ 200 միայնակ ծերերի այստեղ օրական մեկ անգամ տաք ճաշ կտրվի: Ճաշարանը մեծ չէ, ուստի խոհարարուհու արտահագուստով աշխատակիցները նրանց կսպասարկեն երեք հերթափոխով: Շատերը երկրորդ տարին են լինում այստեղ, սնվելուց բացի, ճաշարանը նրանց համար նաեւ յուրօրինակ ժամանցի, նոր ծանոթությունների վայր է, որի մտահղացումն, ի դեպ, գերմանական մասնաճյուղի ներկայացուցիչ Գերհարդ Մայերինն է պատկանում: Սա արդեն Մայերի 29-րդ այցն է եւ, ինչպես պարզվեց, հայաստանցիները նրա մասին երգ են հյուսել, որը հնչեց երեկ, բացման արարողության ընթացքում: Ճաշարանի այցելուներին ողջունեց նաեւ Հայաստանում Գերմանիայի դեսպան Նորբերտ Հայնցեն: Առաջին օրվա ճաշացուցակը գոհացուցիչ էր՝ կյուֆթա, բոզբաշ եւ թեյ՝ թխվածքով:

Ս. Գ.

Բուսաբանական այգի. Հոգսեր ձմռան շեմին

Մայրաքաղաքի չքնաղ անկյուններից մեկը՝ բուսաբանական այգին մտնելիս ինձնից վկայական պահանջեցին. լա՛վ է, ուրեմն դեռ գործում է:

Այգու փոխտնօրեն պարոն Վարդանյանի հետ զրույցից պարզվեց, որ այգու հիմնական խնդիրը արեւադարձային ջերմոցային բույսերի հավաքածուների պահպանությունն է: Խնդրի լուծումը կապված է ջեռուցման եւ ջերմոցների ապակեպատման հետ: Անցած տարիներին այգին կորցրել է շուրջ հազար տեսակի բույս, մնացել է 20 տոկոսը, որի փրկիչը այս ձմեռ լինելու է... փայտե վառարանը: Դժվար չէ հասկանալ, որ այս պայմաններում անհնար է մտածել հավաքածուները հարստացնելու եւ բույսերի նոր տեսակներ ներմուծելու մասին: Ծառահատման խնդիր կարծես թե գոյություն չունի, այգին հսկվում է հատուկ ջոկատների կողմից: Այստեղ աշխատող ականավոր պրոֆեսորներ եւ մասնագետներ ստանում են նույն աշխատավարձը՝ 3-4000 դրամ: Դա է պատճառը, որ աշխատանքից հեռանում են գիտնականները: Իսկ այս պարագայում անհնար է ծավալել գիտական լուրջ գործունեություն: Ի թիվս նշված խնդիրների, այգին ունի մի գլխավոր խնդիր եւս: Այգու տնօրինությունը դիմել է կառավարությանը տարածքի [illegible] իրականացնելու համար 4 մլն 660 հազար դրամ հատկացնելու խնդրանքով: Սակայն մերժվել է: Իսկ ճապոնացիները վերջերս այգուն 2000 դոլար են նվիրել: Երեւում է, որ նրանց հուզում են ճապոնական [illegible], ծաղկանոցի [illegible] եւ այլոց ճակատագիրը:

ՄԱՐԻՆԱ [illegible]

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Հայկական կարմիր խաչը կունենա լիիրավ ձայնի իրավունք

Ինչպես հայտնի է, այս տարի նոյեմբերի 1-ին Հայկական կարմիր խաչի ընկերությունը ճանաչվեց Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի կողմից: Նոյեմբերի 28-ին կազմակերպությունը դարձել է այս անգամ Կարմիր խաչի եւ կարմիր մահիկի ընկերությունների միջազգային դաշնության լիիրավ անդամ: Ներկայումս Հայկական կարմիր խաչի ընկերությունը Ժնեւում մասնակցում է Կարմիր խաչի եւ կարմիր մահիկի միջազգային շարժման գլխավոր ասամբլեայի աշխատանքներին, որոնց ընթացքում մի շարք խնդիրների հետ քննարկվում է միջազգային կազմակերպության կողմից աշխարհում իրականացվող մարդասիրական օգնություններից զարգացման ծրագրերին անցնելու հարցը: Գլխավոր ասամբլեայի աշխատանքներին կհաջորդի Կարմիր խաչի եւ կարմիր մահիկի միջազգային շարժման 26-րդ կոնֆերանսը, որը կանցկացվի դեկտեմբերի 3-7-ը: Հայկական կարմիր խաչի ընկերությունն այդ կոնֆերանսին կմասնակցի արդեն լիիրավ անդամի կարգավիճակով:

Ինչպես հայտնեց Հայկական կարմիր խաչի ընկերության միջազգային հարաբերությունների վարչության լրատվական բաժնի վարիչ Ալգաս Լաչինյանը, միջազգային կազմակերպության անդամակցելը Հայաստանին իրավունք կտա Կարմիր խաչի միջազգային շարժման մեջ ունենալ լիիրավ ձայնի իրավունք եւ մասնակցել նրա հետագա ռազմավարական ծրագրերի մշակմանը:

Գ. Մ.

Կոմկուսը կմասնակցի նախագահական ընտրություններին

«Ոչ ոք չի կարող կասեցնել սոցիալիստական գաղափարի վերածնունդը», այսպիսի գնահատական տվեց երեկ Հայաստանի Կոմկուսի կազմակերպած մամուլի ասուլիսում, որի հիմնական նպատակն էր լրագրողներին ծանոթացնել նոյեմբերի 29-ին Հայաստանի խորհրդայնացման 75-րդ ամյակին նվիրված միջոցառումներին: Կուսակցության առաջին քարտուղար Սերգեյ Բադալյանը նշեց, թե բացի Երեւանից, տոնական հանդիսություններ են անցկացվել նաեւ Գյումրիում, Վանաձորում, Հրազդանում, Արմավիրում (Հոկտեմբերյան) եւ հանրապետության այլ շրջաններում ու քաղաքներում:

«Նրանք, ովքեր ասում են, թե կոմունիզմը մարել է հանրապետությունում, պետք է մի անգամ դուրս գային Աբովյան փողոց եւ տեսնեին, թե ինչպես է ժողովուրդը դիմավորում մեզ», ասաց կուսակցության առաջնորդը: Այնուհետեւ Սերգեյ Բադալյանը նշեց, որ իր 50 հազար անդամներով եւ 50 շրջանային ու քաղաքային կազմակերպություններով հայկոմկուսը նորացված կուսակցություն է: Ավելին, վերը նշված միջոցառումները նպատակ ունեին օգտագործել ընտրություններից հետո ժողովրդի մեջ նկատվող քաղաքական զարթոնքը: Որպես խնդիր կոմունիստներն այսօր կրկին առաջ են քաշում ձախ ուժերի միավորման գաղափարը, քանի որ, ըստ Սերգեյ Բադալյանի, առայժմ Հայաստանում չկան ձեւավորված այնպիսի ձախ ուժեր, որոնք ունենան իրենց սոցիալական բազան:

Խոսելով առաջիկա նախագահական ընտրությունների մասին, Կոմկուսի առաջին քարտուղարը հայտարարեց, թե ընդհանրապես խորհրդային համակարգը պետք է վերականգնվի, բայց այն անհամատեղելի է նախագահական համակարգի հետ: Կուսակցությունը, ամենայն հավանականությամբ, նախագահական ընտրություններին կմասնակցի իր պլատֆորմով եւ իր թեկնածուով:

«Եթե Կոմկուսի թեկնածուն ընտրվի նախագահ, ապա համապատասխան փոփոխություններ կկատարվեն եւ Սահմանադրության եւ մյուս օրենքների մեջ», ասաց Սերգեյ Բադալյանը: Այնուհետեւ ասուլիսին մասնակից ՀԿԿ մյուս ղեկավարներն անդրադարձան վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի հետ հանդիպման մանրամասներին, ինչպես նաեւ ներկուսակցական վերջին միջադեպին, որի մասին ավելի հանգամանալից կարդացեք այս համարի 4-րդ էջում:

Ա. Հ.

Ի շահ հայ-չեխական առեւտրատնտեսական կապերի

Չեխիայի եւ Հայաստանի միջեւ հնարավոր առեւտրատնտեսական կապերի հարցերն են արծարծվել ՀՀ առեւտրի, սպասարկումների եւ զբոսաշրջության նախարար Վահան Մելքոնյանի հետ Հայաստանում Չեխիայի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ռուդոլֆ Սլանսկիի հանդիպման ժամանակ: Պրն. Մելքոնյանը, ինչպես հայտնեցին նախարարության մամուլի ծառայությունից, նշել է, որ չեխական արտադրանքի ներմուծումը Հայաստան՝ ԽՍՀՄ փլուզումից հետո, բավականին նվազել է, ինչը հիմնականում կապված է տրանսպորտի դժվարությունների հետ: Համապատասխան միջպետական պայմանագրերի բացակայությունը խոչընդոտում է համագործակցության գործընթացին: Դեսպան Ռ. Սլանսկին մանրամասն ներկայացրել է Չեխիայի տնտեսական իրավիճակը, հատկապես կարեւորելով այն հանգամանքը, որ այսօր երկրում արտադրվող ապրանքները առաջնակարգ տեղ են գրավում միջազգային շուկայում: Վերջում նա հավաստիացրել է, որ հնարավոր ամեն ինչ կանի, որպեսզի Հայաստանի եւ Չեխիայի միջեւ հաստատվեն ամուր առեւտրատնտեսական կապեր:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

■ *ՀՀ գյուղատնտեսության եւ պարենի նախարարության գյուղատնտեսության էկոնոմիկայի գիտահետազոտական ինստիտուտը ձեռնամուխ է եղել «Ագրոնոմիկա-2000» ծրագրի մշակմանը, որի նպատակն է գնահատել Հայաստանի գյուղատնտեսության ներկա վիճակը եւ հեռանկարները: Նոյեմբերի 29-30-ը տեղի ունեցած գիտաժողով-սեմինարում ինստիտուտի տնօրեն, ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Սերգեյ Ղազարյանը նշեց, որ ծրագրում ընդգրկված է 40 հիմնահարց: Նախատեսվում է ներկայացնել դրանցից յուրաքանչյուրի ներկա վիճակը, առկա ռեսուրսների գնահատականը եւ զարգացման հեռանկարային մոդելը: Ծրագրի մշակման գործում ընդգրկված են Հայաստանի գյուղատնտեսության բնագավառի առաջատար մասնագետները: Առաջին փուլը՝ ներկա իրավիճակի քննարկումը, արդեն ավարտված է: Գիտաժողով-սեմինարում ներկայացվեցին զեկուցումներ նշված ծրագրի առանձին հարցերին:*

[illegible]

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է [illegible]
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ԴԻԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ոճը եւ ձեւավորումը ԴԱՆԻԵԼ ԴԱԼԼԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh համակարգչային շարվածքը՝ «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ տեղական

ՇՐՋԱՆ

Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության հաջորդ վեհաժողովը՝ Բաքվում

Անկարայում ավարտվեցին Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության վեհաժողովի (ՍԾՏՀ) աշխատանքները: Մշտական հանձնաժողովի ներկա նախագահող, Հայաստանի ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանն իրեն փոխարինողին՝ Ադրբեջանի Միլլի մեջլիսի նախագահ Ռասուլ Գուլիեւին հանձնեց խաղաղություն, բարեկամություն եւ վստահություն խորհրդանշող մի հուշանվեր: Ապա Արարքցյանը քվեարկության դրեց ՍԾՏՀ 7-րդ վեհաժողովի աշխատանքները 1996 թ. հունիսի 4-6-ը Ադրբեջանի մայրաքաղաք Բաքվում անցկացնելու մասին ներկայացված առաջարկը, որն ընդունվեց միաձայն: Այնուհետեւ Արարքցյանը հանդես եկավ եզրափակիչ հայտարարությամբ: Նա նշեց, որ ՍԾՏՀ-ն իր կատարած նշանակալից աշխատանքների շնորհիվ դարձել է մի հեղինակավոր միջազգային կազմակերպություն: Այնուհետեւ ելույթ ունեցավ վեհաժողովի գլխավոր քարտուղար Քույբանչըն: Նա կատարած աշխատանքների համար շնորհակալություն հայտնելով Արարքցյանին նրան նվիրեց մի արծաթյա սկուտեղ:

Վեհաժողովի աշխատանքների ավարտից հետո տեղի ունեցավ համատեղ մամլո ասուլիս, որ Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի (ԹԱՄԺ) նախագահ Իսմեթ Սեզգինը եւ Բաբկեն Արարքցյանը պատասխանեցին լրագրողներին հետաքրքրող հարցերին:

Արարքցյանը մասնավորապես ասաց. «Վեհաժողովի աշխատանքները շատ գոհացուցիչ են: Տնտեսության, առեւտրի, մաքսային, շրջակա միջավայրի, բանկային եւ մի շարք այլ հարցերի շրջանակներում համագործակցելու վերաբերյալ ընդունվեցին շատ օգտակար եւ կարեւոր որոշումներ»:

ԹԱՄԺ-ի նախագահ Ի. Սեզգինը ասաց. «Վեհաժողովում ընդունված որոշումներն անհրաժեշտ է կարճ ժամանակահատվածում կյանքի կոչել: Մեզ համար շատ ուրախալի էր նաեւ այն հանգամանքը, որ վեհաժողովում Բոսնիա-Հերցեգովինայի խաղաղության համաձայնագրի առթիվ հատուկ հայտարարություն արվեց»:

Ասուլիսի ավարտից հետո Ի. Սեզգինը ընդունեց վեհաժողովի աշխատանքներին մասնակցած մի շարք երկրների պատվիրակների: Հունաստանի պատվիրակության նախագահ Քրիստա Պաֆոսի հետ հանդիպման ընթացքում ասաց. «Պատմությունն ու աշխարհագրությունը պահանջում են մեր երկրների բարեկամությունը: Այդ տեսակետից կարեւոր նշանակություն ունի ՍԾՏՀ-ը: Մենք պարտավոր ենք Սեւ ծովը վերածել խաղաղության ծովի: Մեր երկրների միջեւ գոյություն ունեցող բոլոր հիմնահարցերը մենք պարտավոր ենք լուծել, այլապես մեր թոռները մեզ չեն ների: Էգեյան ծովում անլուծելի հարցեր գոյություն չունեն: Բանակցությունների միջոցով բոլոր խնդիրները կարելի է լուծել»: Իսկ Քրիստա Պաֆոսը պատասխան խոսքում կարեւորեց երկխոսության անհրաժեշտությունը: Այնուհետեւ Սեզգինը ընդունեց Բուլղարիայի պատվիրակության նախագահ Ստոյան Դանչեւին: Սեզգինը Բուլղարիայում տեղի ունեցող ժողովրդավարական զարգացումների եւ ազատ շուկայական տնտեսության շնորհիվ ձեռք բերված նշանակալից հաջողությունների առթիվ արտահայտեց իր գոհունակությունը: Ապա ընդգծեց միջազգային մակարդակներում Բուլղարիային աջակցելու հարցում Թուրքիայի պատրաստակամությունը: Միաժամանակ նա ասաց. «Մեր ստացած տեղեկությունների համաձայն, Բուլղարիայում PKK-ի ահաբեկչական մի քանի խմբավորումներ են սկսել գործել: Այդ կապակցությամբ մենք արտահայտում ենք ափսոսանք եւ անհանգստություն»: Իսկ Ստոյան Դանչեւը պատասխանեց. «Մենք վստահեցնում ենք, որ Բուլղարիայում ահաբեկչական ոչ մի խմբավորում չի կարող գործել»: Ընդունելությունների ընթացքում Սեզգինը օտարերկրյա պատվիրակությունների անդամներին նվիրեց Թուրքիայի Հանրապետության հիմնադրման 75-ամյակի առթիվ պատրաստած հուշամեդալներ:

ԳՐԻԳՈՐ ՇԱՐՔՅԱՆ

ԱՍՈՒԼԻՍ

ԱԺՄ-ն կտրականապես մերժում է իրականացվող տնտեսական քաղաքականությունը

Եվ գտնում, որ «կառավարության ներկայացրած թվերը կապ չունեն իրական կյանքի հետ»

Ինչպես տեղեկացնում է «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթը՝ հիմք ընդունելով կառավարության մամուլի ծառայության հաղորդագրությունները, ՀՀ վարչապետը հանդիպումներ է ունենում Ազգային ժողովի խմբերի եւ խմբակցությունների հետ: Նոյեմբերի 25-ին վարչապետը հանդիպել է նաեւ ԱԺՄ խմբակցության հետ: Հանդիպմանը մասնակցել են Դավիթ Վարդանյանը, Արշակ Սադոյանը, Սեյրան Ավագյանը, Սեմյոն Բաղդասարյանը եւ Միքայել Մելքումյանը (վերջին երկուսը պատգամավորներ չեն): Այս առիթով նոյեմբերի 30-ին ԱԺՄ գրասենյակում կայացավ մամլո ասուլիս:

Բացելով ասուլիսը՝ ԱԺՄ մամլո եւ լրատվական կենտրոնի ղեկավար Արամ Մայիլյանը նշեց, որ վարչապետի հետ կայացած հանդիպումը եւ այդ մասին պաշտոնական հաղորդագրությունն ասուլիսի հրավիրման առիթներն են, միաժամանակ լրագրողների հետ այս հանդիպման ընթացքում կներկայացվեն ԱԺՄ-ի դիտարկումները Հայաստանում իրականացվող տնտեսական քաղաքականության շուրջ:

Դավիթ Վարդանյանը, անդրադառնալով վարչապետի հետ ունեցած հանդիպմանը, նշեց, որ ըստ վարչապետի, բոլոր թերություններով հանդերձ իրականացվող տնտեսական քաղաքականությունը հնարավորություն կտա Հայաստանին ընթանալ զարգացման բնականոն ճանապարհով: Այս տեսակետին Դ. Վարդանյանը հակադրեց ԱԺՄ-ի տեսակետը, նշելով, որ «Հայաստանում տնտեսությունը հայտնվել է թայֆաների ձեռքում, եւ քաղաքական իշխանությունն է տնտեսություն թելադրում: Չկա տնտեսական ազատ մրցակցություն, ուստի եւ այս ձեւերով իրականացվող տնտեսությունը միշտ կլինի ստվերային»: Ընդհանրապես իշխանությունների իրականացրած տնտեսական քաղաքականության նկատմամբ ԱԺՄ-ն ունի երեք սկզբունքային առարկություն. ա) տնտեսավարման քաղաքականությունը, բ) բնակչության կենսամակարդակը եւ գնողունակությունը, գ) պետության պարտավորությունների իսպառ բացակայությունը բնակչության հանդեպ: Ըստ ԱԺՄ-ի, Հայաստանում գործում է տնտեսավարման այս տիպի ձեւ. «Ով փող ունի, թող ապրի, ով չունի՝ չպիտի ապրի»: Դ. Վարդանյանը նշեց, որ վարչապետը չի ընդունում նվազագույն զամբյուղի հասկացությունը, ինչի հետեւանքով էլ ժողովրդի վճարելու կարողությունը չի կապվում եկամուտների հետ: «Ժողովրդի գնողունակությունը խիստ ցածր է, սա գոյություն քարշ տվող տնտեսական քաղաքականություն է», ընդգծեց պրն Վարդանյանը: Ըստ ԱԺՄ-ի, տնտեսական բարեփոխումների քաղաքականություն իրականացնելիս, շուկայական հարաբերություններ հաստատելիս պետությունն իր վրա որոշ պարտավորություններ պետք է վերցնի: Ըստ վարչապետի, ժամանակի ընթացքում կրթություն կարող են ստանալ միայն նրանք, ովքեր դրա համար կարող են վճարել: Այս մոտեցմանը ԱԺՄ-ն կտրականապես դեմ է եւ գտնում է, որ դրա հետեւանքով Հայաստանը կունենա կրթության ցենզի այնպիսի կառույց, որը անհնարին կլինի վերականգնել:

«Կառավարությունը մեզ հետ խոսում է թվերով, բայց մենք դրանց չենք հավատում, քանի որ այդ թվերը ռեալ կյանքի հետ կապ չունեն», նշեց Դավիթ Վարդանյանը:

Անդրադառնալով վարչապետի հետ հանդիպման մասին պաշտոնական հաղորդագրությանը, պրն Վարդանյանը նկատեց, որ իրականությանը չի համապատասխանում հատկապես այնտեղ նշված տողը, ըստ որի ԱԺՄ-ն «հավանություն հայտնեց կառավարության արտաքին քաղաքականությանը»:

Պատասխանելով մեր այն հարցին, թե ինչո՞վ էր պայմանավորված վարչապետի՝ հանդիպման հրավերը ընդունելու ԱԺՄ-ի համաձայնությունը եւ ի՞նչ փոխադարձ ակնկալիքներ կային այդ հանդիպումից, Դ. Վարդանյանը նշեց, որ այդ հանդիպումները ստանդարտ բնույթ են կրում, այն փոխադարձ տեսակետների շարադրման հնարավորություն է: «Մենք որոշակի ակնկալիքներ չունեինք այդ հանդիպումից, քանի որ գտնում ենք, որ վարվող տնտեսական քաղաքականության շուրջ ոչ թե պետք է «կառուցողական» առաջարկներ անել, որոնք կառավարությունը կընդուներ եւ կկենսագործեր, այլ որ այս քաղաքականությունն արմատապես պետք է փոխել: Մենք խորհուրդներ չենք տալու իշխանություններին, քանի որ վարվող քաղաքականությունը ձեռնտու է նրանց եւ ապահովում է նրանց անձնական բարեկեցությունը»:

Անդրադառնալով մանրածախ ապրանքաշրջանառությանը, Միքայել Մելքումյանը (ԱԺՄ վարչության անդամ) նշեց, որ այն երեք անգամ աճել է եւ առաջ անցել արդյունաբերությունից, սրանով էլ «մարդկանց պարտադրվում է ստվերային տնտեսություն»: Նա ընդգծեց, որ «ստվերային տնտեսություն կա բոլոր պետություններում: Բայց մեր հանրապետությունում չափն անցել է»:

Այնուհետեւ ասուլիսի մասնակից ԱԺՄ անդամները ներկայացրեցին տնտեսական քաղաքականության շուրջ ԱԺՄ-ի մի շարք ծրագրերն ու ուղղությունները, սակայն ավելացրեցին, որ դրանք «կարելի է իրականացնել, երբ կառավարություն ես կազմում»:

ԱԺՄ պատգամավորական խմբակցության անդամ Սեյրան Ավագյանը նշեց, որ Հայաստանում կենսամիջոցների համար ամսական գումարը կազմում է 200 դոլլար, մինչդեռ բյուջետային աշխատողների ընդհանուր վաստակը չորս դոլլար է: Պրն Ավագյանը նշեց, որ պետությունը 900 մլն դոլլարի պարտք ունի բնակչությանը, որը չի պատրաստվում վերադարձնել: Ըստ ԱԺՄ-ի, իշխանությունների պատասխանն այդ խնդրին՝ վերադարձնել խնայբանկերի ավանդները, այսպես է հնչում՝ «լավ եմ անում»:

Վերջում ԱԺՄ ներկայացուցիչները նշեցին, որ «Հայաստանում օրինական ճանապարհով հարստանալու աղբյուրներ չկան: Ոչ կապիտալիզմ է, ոչ սոցիալիզմ: Եւ տնտեսական կյանքը կարգավորում են իշխանությունները, այլ ոչ թե շուկան»:

Ասուլիսի մասնակիցները պատասխանեցին նաեւ լրագրողների հարցերին:

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Գիտաժողով նվիրված Զեյթունի հերոսամարտին

Նոյեմբերի 30-ին Երեւանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետը եւ «Զեյթուն» պատմամշակութային միությունը համալսարանի պրոֆեսորադասախոսական անձնակազմի եւ ուսանողության մասնակցությամբ կազմակերպել էին Զեյթունի 1895 թ. ապստամբության 100-ամյակին նվիրված գիտաժողով:

Գիտաժողովը բացեց պատմության ֆակուլտետի դեկանի պաշտոնակատար, պատմական գիտությունների դոկտոր Հենրիկ Աբրահամյանը:

«Զեյթունի 1895 թ. ապստամբության պատմական պայմանները» թեմայով բանախոսությամբ հանդես եկավ ՀՀ ԳԱԱ թղթակից-անդամ, պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Լենդրուշ Խուրշուդյանը: Նա հատկապես ընդգծեց այն միտքը, որ Զեյթունի ապստամբությունն անցյալ դարավերջի հայ ազգային ազատագրական պայքարի բարձրակետն էր եւ հաղթական ավարտ ունեցավ. համենայնդեպս, սուլթանական բռնակալությունը հարկադրված եղավ բանակցությունների մեջ մտնել զեյթունցի հերոսների հետ: Նշելով, որ խորհրդային պատմագրությունը եւ դրա իներցիայով նաեւ այսօրվա հայ պատմագրությունը գնացել են «բուրժուական պատմագրության դոչից փորձելով մեր ազգային ազատագրական պայքարը ներկայացնել իբրեւ ինքնապաշտպանություն», բանախոսը կարծիք հայտնեց, որ դա պատմականորեն սխալ եւ անընդունելի տեսակետ է. մենք, այո, ունեցել ենք մեր պատմական հայրենիքում մեր կորուսյալ պետականությունը վերականգնելու ծրագիր եւ չենք երկնչել դիմելու դրա բարձրագույն ձեւին՝ զինված ապստամբությանը: «Միջազգային, աստվածային ու մարդկային ո՞ր օրենքով ինքնորոշման, մեր ազատ ու անկախ գոյատեւման համար մղված պայքարին թուրք բռնակալությունը հակադրեց ժողովրդի բնաջնջումը, ցեղասպանությունը: Փոխանակ իրենք վախենան մեր այս հարցադրումից, մենք ենք վախենում ասել, որ, այո, պայքարել ենք ազատության համար», ընդգծեց նա, հույս հայտնելով, որ հայ պատմաբանների նոր սերունդը նորովի մեկնաբանի պատմական անցյալը եւ արժանին մատուցի նաեւ Զեյթունի ապստամբության հերոսների հիշատակին:

Զարգացնելով նախորդ բանախոսի միտքը, դոցենտ Լեւոն Մկրտչյանը «Զեյթունի 1895 թ. ապստամբությունը եւ նրա պատմական նշանակությունը» թեմայով իր զեկուցման մեջ ընդգծեց, որ «հայ ազգային ազատագրական պայքարը չափազանց հաճախ էր վերափոխվում գոյամարտի, խկապես ինքնապաշտպանության, այնպես որ դրանք շատ չեն հակասում իրար»: Իբրեւ օրինակ նշելով կոնկրետ Զեյթունի հերոսամարտը, Լեւոն Մկրտչյանը կարծիք հայտնեց, որ այն «մինչեւ 1895 թ. հոկտեմբեր ամիսը դասական ապստամբություն էր, դրանից հետո՝ ինքնապաշտպանություն, երբ կառավարական երկու բանակային կորպուսներն սկսեցին ոչնչացնել ժողովրդին»:

Գիտաժողովում «Զեյթունի 1895 թ. հերոսամարտի մի քանի առանձնահատկությունների մասին» զեկուցումով հանդես եկավ նաեւ զեյթունցի շառավիղ, ֆիզիկական գիտությունների դոկտոր Դավիթ Գայբակյանը:

ՌՈՒԲԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ազգային ժողով. Սոցիալական խումբը սկսեց աշխատանքը

Ազգային ժողովի սոցիալական, առողջապահության եւ բնության պահպանության հարցերի հանձնաժողովին կից ստեղծված սոցիալական հարցերով զբաղվող աշխատանքային խմբի անդրանիկ նիստում, որը կայացավ նոյեմբերի 30-ին, կազմակերպական խնդիրներից զատ քննարկվեցին խմբի հետագա ծրագրերը, նպատակները:

Ինչպես հայտնեցին ԱԺ մամուլի ծառայությունից, աշխատանքային խումբը մասնավորապես զբաղվելու է բնակչության նպաստների եւ թոշակների վճարման, անապահով խավերի հայտնաբերման, կանանց զբաղվածության հարցերի լուծման գործում օրենսդրական դաշտերի ապահովման խնդիրներով, ինչպես նաեւ այդ բնագավառում խորհրդատվական աշխատանքների կազմակերպմամբ:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Սոցիալ-դեմոկրատիայի մասին քաղաքական ընթերցումները շարունակվում են

Ինչպես վաղօրոք տեղեկացրել ենք, Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցության նախաձեռնությամբ սկսվել է սոցիալ-դեմոկրատիայի տեսության ու պրակտիկայի հարցերին նվիրված քաղաքական ընթերցումների շարք:

Նոյեմբերի 30-ին ՀԴԿ գրասենյակում, մի մեծ խումբ գիտնականների, քաղաքագետների եւ հասարակագետների մասնակցությամբ, տեղի ունեցավ այս շարքի երրորդ ընթերցումը: «Սոցիալ-դեմոկրատիայի տնտեսական կերպը» թեմայով բանախոսեց եւ այնուհետեւ ծավալված բանավեճը վարեց տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Յուրի Սուվարյանը: Արտահայտվեց այն տեսակետը, որ Հայաստանի իշխանությունները, հետեւելով Ռուսաստանում իրականացվող գայդարյան բարեփոխումներին, որ դեգրել են Արեւմուտքում եւ, մասնավորապես, ԱՄՆ-ում քննություն չբռնած մոնետարիստական տեսությունը, որը բացառում է տնտեսության կարգավորմանը պետության որեւէ մասնակցություն: Մինչդեռ, Շվեդիայի օրինակով, ընդունելի համարվեց այսպես կոչված «կառավարելի շուկայի» ճանապարհը, երբ պետությունը հանդես է գալիս ոչ թե որպես «գիշերային պահակ», այլ ակտիվորեն մասնակցում է տնտեսության կառավարմանը՝ ապահովելով սեփականության ձեւերի լիակատար ազատություն եւ երաշխավորված կենսամակարդակ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

քաղաքական

ԲԱԳՐԱՏ ՂԱՐԻԲՋԱՆՅԱՆ. *(ՀԿԿ կենտկոմի անդամ, որը մի քանի կուսակիցների հետ հեռացվել է կուսակցությունից՝ ՀԿԿ ղեկավարությանը անվստահություն հայտնելուց հետո)*

– Ի՞նչ է տեղի ունեցել Շահումյանի շրջկոմում եւ ինչո՞վ է պայմանավորված կենտկոմի ղեկավարության հակազդեցությունը:

– Վերլուծելով Ազգային ժողովի ընտրություններում կուսակցության պարտության պատճառները, իր որոշմամբ Շահումյանի շրջկոմը, մի շարք սկզբունքային հարցադրումների հետ մեկտեղ անվստահություն հայտնեց կենտկոմի քարտուղարներ Ս. Բադալյանին ու Վ. Ղազինյանին: Վերջիններիս ու նրանց համախոհների գործելակերպը գնահատվեց որպես անսկզբունքային, արկածախնդրական, ՀԿԿ ծրագիրն ու կանոնադրությունը ոտնահարող: Բերվեցին բազմաթիվ փաստեր: Օրինակ, ինչպե՞ս գնահատել Ս. Բադալյանի հայտարարությունն այն մասին, թե հանրապետությանը ճգնաժամից կարող է դուրս բերել ազգային բուրժուազիան, որի հետ է ինքը իր հույսերը կապում: Ի դեպ, պլենումին մասնակցող կենտկոմի մյուս երկու քարտուղարները պլենումի մի շարք հարցադրումների հետ ստիպված եղան համաձայնել:

Պլենումի որոշումը ժամանակին հանձնվել է «Մեր խոսքը» թերթին:

Ինչպես երեւում է, օբյեկտիվ, սառը հայացքը կուսակցությունը բարձրացված հարցերի շուրջ, ըստ էության, ձեռնտու չէր նրանց: Այլապես ստիպված կլինեին պատասխանել այնպիսի հարցերի, ինչպե՞ս, ո՞վ եւ ինչո՞ւ վիժեցրեց կառուցողական ձախ, սոցիալիստական կողմնորոշում ունեցող ուժերի բլոկի ձեւավորումը՝ հայտարարելով, թե «Կոմկուսը ընտրություններին կգնա միայնակ»: Փոխարենը փորձեցին կենտկոմից գաղտնի քաղաքական գործարքների գնալ հակակոմունիզմի ծայրահեղ թեւը ներկայացնող ուժերի հետ: Կամ. ո՞վ ստիպեց միեւնույն ընտրատարածքում միմյանց հակադրել երկու, երեք կոմունիստ պատգամավորության թեկնածուների:

Նրանք գնացին քննադատության դեմ ճնշման, հակականոնադրական որոշումներ ընդունելու, ընդդիմախոսներին պիտակավորելու («ֆրակցիոներներ», «պառակտիչներ») ճանապարհով: Իսկ պրն Դարբինյանը, «Ռեսպուբլիկա Արմենիա» թերթի թղթակցին հայտարարեց, թե մենք «մի խումբ ձախ տափլուխներ» ենք եւ մեզ հեռացրել են... հանրապետության օրենքները խախտելու համար:

Սարսափելի ենթատեքստ պարունակող մենագիտես այս հայտարարությունը, որը Վ. Դարբինյանի «հարուստ» կենսափորձի եւ մի դրսեւորումն է, ամփոփեց որոշ լրագրողների երեւակայությունը, որոնք սկսեցին «Մոսկվայի ձեռքի» մասին «վարկածներ» տարածել՝ վարկաբեկելով Կոմկուսին: Ավելի օգտակար կլիներ, եթե պրն. Դարբինյանն իր ծննդավայրում պատգամավոր ընտրվեր, այլ ոչ թե շահարկելով անցած 70 տարիների նվաճումները, Կոմկուսի նախկին ղեկավարների վաստակը, բյուրոյի իր մի քանի ընկերների հետ տեղ զբաղեցներ ԱԺ-ում: Ի դեպ, ժամանակը չէ՞, որ նրանք կուսակցությանը հաշվետվություն տան իրենց պառլամենտական «գործունեության» մասին:

Շահումյանի շրջկոմը կա եւ գործելու է՝ ղեկավարվելով ՀԿԿ հիմնարար փաստաթղթերով:

Քննադատության համար կամայականորեն «լուծարելով» Շահումյանի շրջկոմը, կուսակցության այսօրվա «լիդերները» իրենք են պառակտում կոմկուսը:

Մենք համոզված կանգնած ենք սոցիալիզմի, բարոյական ամուր հիմքեր ունեցող միասնության պաշտպանության, ներկուսակցական դեմոկրատիայի վերականգնման դիրքերում: Ինչ վերաբերում է «կուսակցական կարգապահությանը», «աղբը տնից դուրս հանել չհանելուն», ապա մենք, ի տարբերություն մեր ընդդիմախոսների, ո՛չ անցյալում, ո՛չ էլ հիմա, կոմունիստներից, ժողովրդից թաքցնելու ոչինչ չունենք:

ԲԱԲԿԵՆ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ *(Մյասնիկյանի շրջկոմի առաջին քարտուղար, ՀԿԿ բյուրոյի անդամ)*

– Մեր կուսակցությունն ունի իր ներքին խնդիրները, որոնց շուրջ տարբեր մոտեցումներ կան: Ցավոք, այդ խնդիրները վերածվել են արտակուսակցական երեւույթի եւ ամենատարբեր թերթեր («Ռեսպուբլիկա Արմենիա», «Առավոտ») հրապարակում են նյութեր, որոնք չեն համապատասխանում իրականությանը: Ես համամիտ չեմ այն կարծիքին, թե մեր կուսակցության մեջ այդպիսի ճգնաժամ կա:

Շահումյանի շրջկոմի հետ կապված ես արդեն նշել եմ պլենումում, որ կենտրոնական կոմիտեի առանձին անդամների մոտեցումը եղել է սխալ ու միակողմանի: Նրանց քննադատության համար կուսակցությունից վտարելու բավարար հիմքեր չկային: Պետք է այլ միջոցներով հարթեցվեր այդ աշխատանքը: Այստեղ մեր կուսակցության կանոնադրական սկզբունքի խախտում է կատարվել:

Առանց սկզբնական կազմակերպության որոշման կուսակցությունից վտարել են մարդկանց, որոնք ընտրված են եղել նաեւ կենտկոմի կազմում: Մինչդեռ, կենտկոմը պետք է մինչեւ ազատելը, սկզբնական կազմակերպությանը հանձնարարեր քննարկել նրանց հարցը, որից հետո միայն կուսակցության վերահսկիչ հանձնաժողովը պետք է անդրադառնար այդ հարցին: Մեզանում հակառակ ձեւով է ընթացել եւ առաջ բերել բուռն զայրույթ եւ հետաքրքրություն: Մենք ի վիճակի ենք այդ հարցը լուծել: Ճանապարհն այն է, որ պահպանվեն կանոնադրության բոլոր սկզբունքները եւ այդ քննարկումները նպաստեն մեր կուսակցության միասնության ամրապնդմանը եւ ոչ թե ջլատմանը:

ՍԵՐԳԵՅ ԲԱԴԱԼՅԱՆ. *(Հայաստանի կոմկուսի կենտկոմի առաջին քարտուղար)*

– Շահումյանի շրջկոմի անդամները Ձեզ քննադատում են, որ նախընտրական պայքարի ընթացքում թույլ եք տվել ոչ ճիշտ արտահայտություններ, խախտել կուսակցության կանոնադրությունը, ձեզ քննադատողներին հեռացնելով կուսակցությունից:

– Զարմանալի է, որ մեր ներքին կազմակերպական խնդիրների նկատմամբ նման հետաքրքրություն կա, թեեւ դա կարելի է բացատրել կոմունիստական շարժման վերածնունդով՝ թե Հայաստանից ներս եւ թե դուրս: Իրականում,- դա անառողջ իրարանցում է: Մի խումբ մարդիկ, որոնք վաղուց կտրվել են կուսակցությունից, չեն մասնակցում մեր աշխատանքներին, առաջնորդվելով անձնական հավակնություններով, մի հայտարարություն են ընդունել, ներկայացնելով այն Շահումյանի շրջկոմի անունով: Հայտարարությունը ստորագրել է նաեւ շրջկոմի առաջին քարտուղարը: Բայց շրջկոմը առաջին քարտուղարը չէ միայն, ինչպես որ կուսակցությունը միայն կենտկոմի առաջին քարտուղար չէ: Մենք մեր կուսակցության մեջ վերականգնում ենք լենինյան նորմերի կոլեկտիվ ղեկավարումը, Իսկ շրջանային կոմիտեում երկու տասնյակից ավելի մարդիկ կան, որոնք անտեղյակ են եղել այդ փաստաթղթից, եւ «Փաստ» գործակալության միջոցով տարածել են իրենց հերքումը: Իսկ կուսակցությունից վտարումը կապված է լուրջ խախտումների հետ: Մինչդեռ, նրանք բազմիցս հրավիրվել են կուսակցության տարբեր ատյաններ, որպեսզի հայտնեն իրենց դիրքորոշումները: Սակայն նրանց նպատակը որեւէ հարց լուծելը չի եղել: Եւ նրանք թույլ են տվել կանոնադրական խախտում: Դա խոլիգանական արարք է, որը պատժվել է կուսակցության օրենքին համապատասխան եւ ոչ թե իմ կամ կենտկոմի, այլ կենտրոնական վերահսկիչ հանձնաժողովի կողմից, որն էլ հետեւում է կուսակցականների կարգապահությանը:

Ինձ թվում է, տեսնելով Հայաստանի Կոմկուսի միանգամայն հաստատուն առաջընթացը, խորհրդարանական ընտրություններում նրա 12 տոկոս հաղթանակը, այժմ որոշ մարդիկ փորձում են այդ ընթացքը խանգարել:

Դրանում հետաքրքրված են հատկապես նրանք, ովքեր ժամանակին դավաճանեցին Կոմկուսին, առնետների պես փախան սուզվող նավից, վայելեցին նախկինում կուտակված գումարները, թաքնվեցին թիկունքներում, եւ հիմա, երբ նորից ոտքի է կանգնում մեր կուսակցությունը, ամենաշահագրգռված տարրը իրենք են: Քանզի, երբ կուսակցությունը կայանում է, նորից ժողովրդի շրջանում լայն հեղինակություն է ձեռք բերում, իրենց դավաճանությունը ավելի է բացահայտվում: Ուստի, այժմ խոսել մեր կուսակցության պառակտման կամ ջլատման մասին, լիովին ավելորդ է:

ՏԱՄԱՐ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

ՆԵՐԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

Պառակտում չկա կամ ի՞նչ է կատարվում կոմունիստների տանը

Հայաստանի Կոմունիստական կուսակցությունում, որի անդամները նոյեմբերի 29-ին հանդիսավորությամբ նշեցին Հայաստանի խորհրդայնացումը, տեղի են ունենում ներկուսակցական երեւույթներ, որոնք վերջին շրջանում դարձել են նաեւ հանրապետության մամուլի այլ օրգանների քննարկման նյութ: Տրվում են ամենատարբեր գնահատականներ, բերվում են իրական ու անիրական վարկածներ, եւ բացառում են «կոմունիստների վերադարձը» ոչ միայն Հայաստանում, այլեւ Ռուսաստանում: Բնականաբար, Կոմկուսի դերն ու հեղինակությունը, ինչպես նաեւ նրա հնարավորությունները անմիջականորեն կապվում են Ռուսաստանի կոմկուսի եւ գալիք խորհրդարանական ընտրություններում վերջինիս հաղթանակի հետ: Բայց որպեսզի ավելի իրատես լինենք, պետք է լսենք նախ իրենց կոմունիստներին, հակակշռելով տարբեր կարծիքները, եւ փորձելով հասկանալ, թե այնուամենայնիվ ի՞նչ է կատարվում կոմունիստների տանը:

ՂԱՐԱԲԱՂ

Գորբաչովը նոր գրքում պնդում է հին տեսակետները

Մոսկվայում օրերս լույս տեսավ նախկին ԽՍՀՄ նախագահ Միխայիլ Գորբաչովի «Կյանք եւ բարեփոխումներ» երկհատորյակի առաջին գիրքը: Այդ ծավալուն հատորի 502-510 էջերում Գորբաչովը պատմում է «Ղարաբաղյան պայթյունի» մասին: Նա մասնավորապես նշում է, որ 1988 թ. փետրվարին ԼՂԻՄ-ի բնակչությունը (85 տոկոսը հայեր) պահանջել է մարզը մտցնել Հայկական ԽՍՀ-ի կազմի մեջ: Մարզխորհրդի որոշմանը հավանություն տվող զանգվածային ցույցերը Հայաստանում անցել են կազմակերպված ձեւով, վերակառուցման ու հրապարակայնության կարգախոսներով:

Նույն ամսին Քաղբյուրոյի նիստում նշվել են «համառության հանգույցը խառնած» երկու անձանց անուններ՝ Երեւանի պետական ինստիտուտի աշխատակից Մուրադյան եւ մարզկոմի հրահանգիչ Կարապետյան: Ադրբեջանի ղեկավար Բաղիրովը պնդում էր, որ կենտրոնը հավաստի եւ երաշխավորի ԼՂԻՄ-ի կարգավիճակի անփոփոխությունը: Կարեն Դեմիրճյանը պահանջում էր, որ ԼՂԻՄ-ի մարզխորհրդի դիմումը քննարկվի Ադրբեջանի, Հայաստանի եւ ԽՍՀՄ գերագույն խորհուրդներում:

Գորբաչովը գրում է, որ իր կարծիքով ԽՄԿԿ կենտկոմը պետք է հայտարարեր սահմանների որեւէ փոփոխման անթույլատրելիության մասին, առաջարկություններ նախապատրաստեր Ղարաբաղի տնտեսական, սոցիալական եւ մշակութային զարգացման վերաբերյալ: Մոսկվայում վախենում էին մյուս հանրապետությունների արձագանքից. Էստոնիայում անում էին ԽՍՀՄ-ից դուրս գալու տրամադրությունները, Տաջիկստանը պահանջներ էր ներկայացնում Բուխարայի եւ Սամարղանդի նկատմամբ:

Այդ օրերին Գորբաչովը հանդիպել է բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկյանի եւ լրագրող Զորի Բալայանի հետ: Զրույցին ներկա է եղել Գ. Շահնազարովը: Գորբաչովին փաստագրական նյութերով ներկայացրել են Ղարաբաղի պատմությունը, նախազգուշացրել, որ մարզը կարող է արժանանալ Նախիջեւանի տխուր ճակատագրին: Գորբաչովը պնդել է, որ ազգային-տարածքային բաժանումը չպետք է փոխվի, որպեսզի շղթայական ռեակցիա չառաջանա: Նա առաջարկել է ԼՂԻՄ-ին օգնելու տասը միջոցառումների ծրագիր, մասնավորապես ճանապարհների, բնակարանների կառուցում, եկեղեցիների վերականգնում, Երեւանի հաղորդումների ընդունման հնարավորություն, հայերեն գրերի հրատարակում, Ստեփանակերտում համալսարանի բացում եւ այլն: Երկու օր անց ԽՍՀՄ Նախարարների խորհուրդն այդ նպատակով հատկացրել է 400 մլն. ռուբլի: Բայց 2-3 ամիս հետո անսպասելի են ստացվել, որ Բաքվից ԼՂԻՄ է հասնում գումարի չնչին մասը:

Սումգայիթում 1988 թ. փետրվարի 27-29-ը տեղի ունեցած հայկական ջարդերի առնչությամբ Գորբաչովը խոսում է նաեւ 1915 թ. ցեղասպանության մասին, ավելացնելով, որ հայերն ավելի վաղ Ռուսաստանին էին դիմել ոչ թե ցարի հանդեպ տածած սիրուց, այլ փրկության հույսով: Միաժամանակ նա ավելացնում է, թե Ղարաբաղում իր ադրբեջանցիները նույնպես արմատներ ունեն:

Գորբաչովը Ստալինին մեղադրում է ազգային հարցի սխալ լուծման համար: Խորհրդային իշխանության տարիներին մարզում կուտակվել էին լեզվական, մշակութային, կադրային բազմաթիվ խնդիրներ, Ադրբեջանի իշխանությունը չկարգավորեց, սեպտեմբերի 21-ին Ստեփանակերտում եւ Աղդամի շրջանում հաստատվեցին հատուկ դրություն եւ պարետային ժամ:

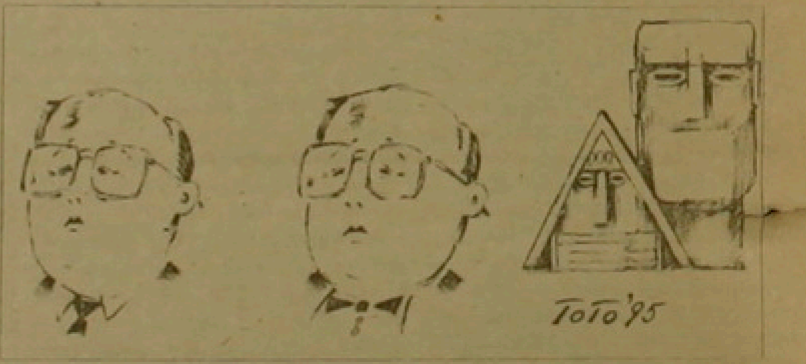

Իր գրքում ներկայացնելով այս հանրահայտ փաստերը, Գորբաչովն առաջին պլան տալիս է Ղարաբաղյան շարժման իր մեկնաբանությունը: Նա գրում է, որ Հայաստանում եւ Ադրբեջանում բարձրաստիճան պաշտոնյաներից շատերը թաղված էին կոռուպցիայի մեջ: Երբ սկսվեց վերակառուցումը, նրանք զգացին, որ իրենց աթոռները սասանվում են, ուստի փորձեցին ազգայնական վեճեր հրահրել, շահարկել մարդկանց ազգային զգացմունքները: «Ղարաբաղը նրանց ձեռքին դարձավ վերակառուցման տակ դրված ական», գրում է Գորբաչովը:

Փորձ է արվել նաեւ Ղարաբաղին Նախիջեւանի պես ինքնավար հանրապետության կարգավիճակ Ադրբեջանի կազմում: Բայց այդ փորձը ձախողվել է ԼՂԻՄ-ը Հայաստանի կազմի մեջ ընդունելու վերաբերյալ Հայկական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի որոշման պատճառով, նշում է Գորբաչովը: Նա պնդում է, թե ձախողման պատճառը Հայաստանում իշխանության գալու համար ՀՀՇ-ի ծավալած պայքարն էր:

«Ազգամիջյան խնդիրները կարող էին լավ լուծվել միայն տնտեսական ու քաղաքական բնականոն բարեփոխման պայմաններում: Իմ նախագահության վերջին շրջանում ես չէի կասկածում, որ միության պահպանումն ու նորացումը կարող են պահպանել խաղաղությունը», եզրափակում է Գորբաչովը: Ինչպես տեսնում ենք, ԽՍՀՄ-ի փլուզումից հետո անցած տարիները գրքի չեն փոխել նրա մտայնությունը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

Աշխատանքի միջազգային կազմակերպությունը (ԱՄԿ) Կենտրոնական և Արևելյան Եվրոպայի երկրների կառավարություններին կոչ է արել վերանայել իրենց վարած քաղաքականությունն աշխատավարձի վերաբերյալ: ԱՄԿ-ն տարածաշրջանի 9 երկրների՝ Ալբանիայի, Բուլղարիայի, Չեխիայի, Սլովակիայի, Ռումինիայի, Լեհաստանի, Հունգարիայի, Ռուսաստանի և Ուկրաինայի իրավիճակների մասին մի հաշ- բերող բարեփոխումներում. «պերեստրոյկայի» ժամանակ հնարած այս բառը, որը պետք է ցույց տար, թե ամեն մի ռեֆորմ բարիք է, նշանում, այստեղ ընդունելի չէ, քանի որ շատ դեպքում գործ ունենք դեպի չար տանող ռեֆորմների հետ, չարեփոխումներում շատ բաներ կործանարար ազդեցություն են ունեցել տարածաշրջանի տնտեսության վրա: Ընդ որում հաշվետվության հեղինակները ընդգծում են, որ այդ բնագավառի մի շարք չարեփոխումներ ցությունների վարման համակարգ մտցնել, ընդ որում ոչ միայն համազգային, այլ նաև տեղական մակարդակներում: Վերը նշված որոշ երկրներում, այդ թվում նաև Ռուսաստանում, աշխատավորները ամիսներով առանց աշխատավարձի են մնում: Այդ պատճառով Աշխատանքի միջազգային կազմակերպությունը հանձնարարում է այդ երկրների իշխանություններին ավելի խիստ իրավաքաղաքական միջոցներ կիրառել այն ձեռնարկություն-

ՖԻՆԱՆՍՆԵՐ

Աշխատանքի միջազգային կազմակերպությունը դեմ է աշխատավարձի «սառեցմանը»

[illegible]ում է հրապարակել, որտեղ [illegible]ում է, թե վերջին 5 տարիների ընթացքում այդ երկրներում աշխատավարձը միջին հաշվով ավելի քան 2 անգամ նվազել է: Ուստի կտրուկ ընկել է նաև այդ երկրների քաղաքացիների կենսամակարդակը: Նշված երկրներում պետականորեն սահմանված նվազագույն աշխատավարձը զգալիորեն ցածր է աղքատության նվազագույն չափից: Հաշվետվությունը կազմած տնտեսագետները ասում են, որ ընկճված են աշխատավարձի բնագավառում նշված երկրների վարած քաղաքականությունից: Այդ երկրներից շատերում պետականորեն սահմանված նվազագույն աշխատավարձն աղքատության դեմ անհրաժեշտ երաշխիքներ չի տալիս: Անհեթեթության օրինակներից մեկը Ուկրաինան է, որտեղ ամսական նվազագույն աշխատավարձը 1 դոլարից էլ պակաս է: Աշխատանքի միջազգային կազմակերպության ուսումնասիրության արդյունքների համաձայն, աշխատավարձի համակարգին վերա- անցկացվել են Միջազգային արժութային հիմնադրամի (ԱՄՀ) և Վերակառուցման ու զարգացման միջազգային դրամատան (ՎԶՄԴ) հանձնարարությամբ, օրինակ, գների ազատ արձակման ժամանակ աշխատավարձի «սառեցման» գործընթացը: Դա արվում է արժեզրկումը սանձելու նպատակով, սակայն արդյունքում կտրուկ իջել է հասարակ կրթության, առողջապահության և մշակույթի բնագավառներում աշխատող մարդկանց իրական աշխատավարձը: Իսկ դա, իր հերթին, հանգեցրել է մարդկանց գնողունակության անկմանը: Այդ 2 գործոնները մղում են մարդկանց դեպի «ձախ» աշխատանքներ: Որպեսզի կանխվի աշխատավարձի անկումը, Աշխատանքի միջազգային կազմակերպությունը հանձնարարում է նախևառաջ կապել արժեզրկման հետ: Այդ դեպքում աշխատավարձը արժեզրկման հետ հավասար կբարձրանա: ԱՄԿ-ն հանձնարարում է նաև արհմիությունների և գործատուների միջև բանակ- ցերի նկատմամբ, որոնք իրենց աշխատակիցներին աշխատավարձը ժամանակին չեն վճարում: Առաջիկա օրերի ընթացքում ԱՄԿ-ի ներկայացուցիչներն այդ հանձնարարականները կքննարկեն վերը նշված երկրների աշխատանքի և զբաղվածության նախարարների, արհմիութենական կազմակերպությունների ղեկավարների հետ: Հաշվետվությունը կազմած տնտեսագետները խոստովանում են, որ իրենց կողմից տրված հանձնարարականները հակասում են այն քաղաքականությանը, որն այդ երկրներին խորհուրդ են տալիս վարել Միջազգային արժութային հիմնադրամն ու Վերակառուցման ու զարգացման միջազգային դրամատունը: Սակայն նրանք հույս ունեն, որ այդ 2 կազմակերպությունները կհամաձայնեն հաշվի առնել այն տեղեկատվությունը, որը պարունակվում է Աշխատանքի միջազգային կազմակերպության հաշվետվությունում:

ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍ-ՏԵՐՅԱՆ

ԱՆԿԱՐԱ

Բոսնիայի խաղաղության ծրագիրը ուժի մեջ կմտնի դեկտեմբերի կեսին

29 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, TRT: Բրյուսելում ՆԱՏՕ-ի հաբերի պետերի 122-րդ գումարման Ռազմական կոմիտեի նիստին մասնակցելուց հետո Թուրքիայի բանակի գլխավոր շտաբի պետ, գեներալ Իսմայիլ Հաքքը Քարադայըն վերադարձավ Անկարա: Օդանավակայանում Քարադայըն հայտարարեց. «Նիստում հիմնականում քննարկվեցին Բոսնիա Հերցեգովինայում խաղաղության ապահովման ուղղությամբ առաջիկա միջոցառումների հետ կապված հարցերը: Բոսնիա Հերցեգովինայի խաղաղության ծրագիրը ուժի մեջ կմտնի դեկտեմբերի 13-14-ին Փարիզում համաձայնագիրը ստորագրելուց հետո: Նիստի ընթացքում տրվեց Բոսնիա Հերցեգովինայում առկա ռազմական կացության գնահատականը»:

Այնուհետև անդրադառնալով Բոսնիա Հերցեգովինայում ՆԱՏՕ-ի խաղաղապահ ուժերի կազմում հանդես եկող թուրքական զորախմբին առնչվող հարցին գեներալը ասաց. «Մեր զորախումբը բարձր մակարդակի վրա է: Մեր զինվորականները իրենց վրա դրված պարտականությունները կատարելու համար ունեն բոլոր հնարավորությունները: Մեր զորքերի անվտանգությունն ապահովելու նպատակով ձեռնարկվել են բոլոր անհրաժեշտ միջոցառումները»:

Կ. Չ.

Գրաչովի առաջին այցը Իսրայել

Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովը երեկ, Ռուսաստանի պատմության մեջ առաջին անգամ պաշտոնական այցով Բրյուսելից մեկնեց Իսրայել: Մեկնումից առաջ լրագրողների հետ հարցազրույցի ժամանակ Գրաչովը հայտարարեց, որ առաջին հերթին նա ցանկանում է Իսրայելի ղեկավարության հետ քննարկել ռազմական նշանակություն ունեցող հարցեր, իսկ այնուհետև երկու երկրների միջև կստորագրվի ռազմական բնագավառում համագործակցության պայմանագիր:

Բիլ Քլինթոնի ամենասիրած բրիտանացին՝ Ջեյմս Բոնդ

Երեկ Բելֆաստ (Հյուս. Իռլանդիա) մեկնելուց առաջ Լոնդոնում ունեցած մի ելույթի ժամանակ Մ. Նահանգների նախագահը կատակով հայտարարեց, թե իր ամենասիրած բրիտանացին Ջեյմս Բոնդն է, հայտնի ֆիլմաշարում 007 պայմանական կոդի տակ գործող գաղտնի գործակալը, որը եթե մի ժամանակ խորհրդային լրտեսական ցանցերն էր ոչնչացնում, ապա այս օրերին, Խ. Միության փլուզումից հետո, միջազգային ահաբեկչության և թմրաբիզնեսի դեմ է պայքարում, իրեն հատուկ անխուսափելի հաջողությամբ:

Ասենք նաև, որ կատակելուց բացի, նախագահ Քլինթոնը նախորդ օրը շատ լուրջ ելույթ էր ունեցել Մեծ Բրիտանիայի խորհրդարանում, և ամբողջ խորությամբ մեկնաբանել բրիտանա-ամերիկյան հարաբերությունները, նրանց նշանակությունը երկու երկրների և աշխարհի համար:

M օր Անգլիայում

ԵՐԵՎԱՆ, 29 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Մի քանի շաբաթ առաջ Անգլիան հրաժեշտ տվեց իր սիրեցյալ ծանրության և չափի միավորին և իբրև այդպիսին ընդունեց ֆրանսիական հեղափոխությունից ժառանգած մետրը: Այսպիսով, «ֆութ», «փաունդ», «ինչ» միավորները անցան պատմության գիրկը: Այդ օրը իշխանությունները կոչեցին M օր նկատի ունենալով մետր բառի սկզբնատառը:

Այս անցումը թեև տարօրինակ, բայց հասունացել էր մի երկրի համար, ուր դասավորները դեռևս ձիու մազից կեղծամներ են գործածում, հետևելով 18-րդ դարի սովորությանը, և խորհրդարանի ներկայացուցիչները երկու սրի հեռավորությամբ անջատ են նստում միմյանցից, որպեսզի իրար չվիրավորեն...

ԲՈՍՖՈՐԻ ՆԵՂՈՒՑ

Նավարկության սահմանափակումը վնասում է սևծովյան երկրներին

Անցյալ տարվանից սևծովյան նեղուցներով կատարվող նավարկության վրա Թուրքիայի հաստատած միակողմանի սահմանափակումների առնչությամբ այդ երկրի ծովային գործերի քարտուղարությունում միայն մեկ բացատրություն են տալիս. գլխավոր նպատակը նեղուցներով նավերի անվտանգ անցման ապահովումն է: Բայց դա բնավ չի ենթադրում 1936 թ. թելադրված Մոնտրոյի միջազգագրի վերացում, ո-

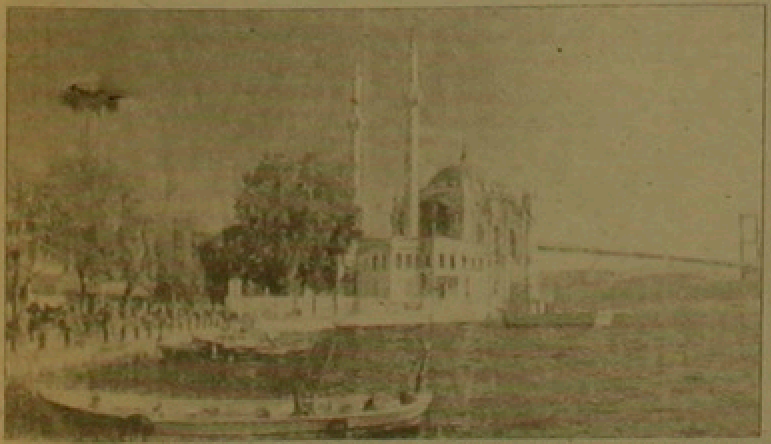

րով սահմանված էր նեղուցներով բոլոր երկրների առևտրանավերի ազատ անցում, ինչպես նաև սևծովյան երկրների ռազմանավերի անցման կարգը:

Նեղուցներով նավարկելու նոր խիստ կանոնները վերաբերում են հիմնականում քաղաքացիական հեղուկանավերին: Դրանցով փոխադրվում են նավթ, հեղուկ գազ, բնափայտ և քիմիական արտադրանք: Թուրքերի կարծիքով, հենց այդ նավերն են իրական սպառնալիք ստեղծում ափամերձ քաղաքների և առաջին հերթին 10 միլիոնանոց Ստամբուլի համար:

Մինչդեռ ռուսաստանցի փորձագետների կարծիքով, պարզ է, որ նեղուցներով նավագնացությունը սահմանափակելու թուրքական կողմի որոշումը բնավ էլ պայմանավորված չէ բնապահպանական անվտանգությամբ: Թուրքիան վերջին տարիներին ձգտում է ամրապնդել իր քաղաքական, տնտեսական և մշակութային դիրքերը նախկին ԽՍՀՄ մահմեդական հանրապետություններում: Բայց գլխավորն այն է, որ Անկարան եռանդագին իր ծառայություններն է պարտադրում գազամուղների ու նավթամուղների ցանցի կառուցման գործում, ամենքին համոզելով, թե իր տարածքով դեպի Արևմուտք վառելիքի փոխադրումը միակ շահավետ ուղին է:

Իրողությունն այն է, որ սևծովյան նեղուցներով կատարվող նավարկության վրա վերջին 16 ամիսներին Թուրքիայի հաստատած սահմանափակումներից տուժում են առաջին հերթին սևծովյան երկրները՝ և, մասնավորապես Ռուսաստանը, որի կրած տնտեսական կորուստը արդեն հասնում է մոտ 1 մլն դոլարի:

ԻՆՏԵՐ-[illegible]

Բաքուն ակնկալում է երկրորդ նավթային բումը

Առաջին նավթային բումը Բաքվում սկսվել էր 1980-ական թվականներին: Հիմա, երբ կասպիական նավթի մատակարարումները հետզհետե վերափոխում են տարածաշրջանի էկոնոմիկան, իսկ Ռուսաստանում սկսված շուկայական բարեփոխումները տարածվում են նաև մյուս նախկին խորհրդային հանրապետությունների վրա, Բաքուն ակնկալում է երկրորդ բումը:

Դեպի Բաքու շաբաթական երկու անգամ թռիչքներ սպասարկող երկու արևմտյան ավիաընկերությունները («Լյուֆթհանզան» և բրիտանական «Բրիթիշ էրուեյզը») ծանրացած են ԱՄՆ-ի, Մեծ Բրիտանիայի և Նորվեգիայի նավթարդյունաբերության ներկայացուցիչների տոմսերի նկատմամբ հարաճուն պահանջարկի պահին, որն առնչվում է «Բրիթիշ փեթրոլեումի» հետ անցյալ տարի 8 մլրդ դոլարի պայմանագրով հաստատած աշխատանքների սկսելու պատրաստակամությանը: Համաձայն «Բրիթիշ էրուեյզը» մտադիր է գնալ Բաքու շաբաթական ուղերթների թիվը հասցնել երեքի: Եվ դա այն դեպքում է, որ ընդամենը մի քանի տարի առաջ հնարավոր էր հասնել միայն Մոսկվայի վրայով: Ըստ «Ֆայնենշըլ թայմսի», Ադրբեջանի կառավարությունը, որի ազգաբնակչությունը Իրանի հետ նույն կրոնն է դավանում և Թուրքիայի հետ ընդհանուր լեզվական արմատներ ունի, մտադիր է նավթի վաճառքից տարեկան 30 տարում ստանալ է նավթի վաճառքից ստանալ առնվազն 100 մլրդ դոլար: Չհաշված նավթագործներին ու տեղական մեծահարուստներին, արևմտյան ավիաուղիների ուղևորների մեծ մասը հայտնվում համակրված օգտագործման [illegible] ներկայացուցիչներն են, որոնց առաջ մեծ հեռանկարներ է բացում [illegible]

գեստիվ բումը: Հյուրանոցային բիզնեսի ոլորտում իր ճանապարհն է հարթել «Հայաթ» ընկերությունը, որը քաղաքի խառը անկյուններից մեկում մի շենք վերածել է հինգ աստղանի կենտրոնի՝ առողջարար ակումբով, լողավազանով և խաղասենյակով: Հյուրանոցի 160 սենյակ համարների կենվորներն են բանկիրներ, երկրաբաններ, նավթամոլի ինժեներներ ու Ադրբեջանի կառավարության բարյացակամությանը հույսը դրած գործարարներ:

«Ֆայնենշըլ թայմսի» կարծիքով, այս ամենը յուրօրինակ հակադրություններ է առաջացնում այդ բազմազգ քաղաքում, որի երկու միլիոնանոց բնակչության մի մասն են կազմում Լեռնային Ղարաբաղի տարածքից արված հազարավոր փախստականները, և որի հետ նախկին Հայաստանի նկատմամբ հանրապետության մեկ երրորդ մասը: Քաղաքի էլեկտրա և ջրամատակարարումն իրականացվում է անկանոն, իսկ տեղական հեռախոսային կապը, որը համաշխարհային չափանիշներով [illegible] ունենալու համար էր ուղղված, կատարյալ խոտանի մեջ է: «ԼՈՒԿոյլ» ընկերության կողմից օգտագործվող և բրիտանական «Ջի-Փի-Թի» հեռուստահաղորդակցական ընկերությունը, դեռևս շատ վաղ է գործում:

Սակայն ով գրավված է ձեռնարկատիրությամբ և հեռանկարային պայմաններում, պահանջի համար կարգի կազմակերպմամբ կարող է պատրաստ հող գտնել նոր Կրեմլինյա ջի անձի համար, ընդգծում է ՖԹ-ն:

Բայց և այնպես, նշում է «Ֆայնենշըլ թայմսը», մեծ հակասականությամբ գինն է հանրապետությանը բերում է Միջազգային արժութային հիմնադրամի [illegible]

գործանքն Ադրբեջանին տրամադրել էր 46 մլն դոլարի պահեստային վարկ: Բանն այն է, որ խորհրդային դարաշրջանի նախարար, երբ, որոնք սովորել էին գործել տնտեսության պլանավորմամբ, այժմ դժվար թե կարողանան որևէ բան այդ մասին անել, սակայն առաջնային խոցելի են ստեղծելու մեծ հնարավորություններ ունեն:

Այսուհանդերձ, այն սկզբունքային փաստը, որ Ադրբեջանը մի կերպ կարողացավ ճնշել սղաճը, հանրապետության հրապարակ վրա բարձր մակարդակի բանկաստերի ու [illegible] կաստերի համար, [illegible] նրանց, ովքեր «ԼՈՒԿոյլ» նախագահ Վահիթ Ալեքպերովի [illegible] այստեղ ազգակցական կապեր [illegible] նեն: Երբ Բաքուն այժմ չինել [illegible] վայրը, ուր գործելուն պատրաստվ[illegible] ռեները ու արդյունավետ իշխանությունը, և երբ նրա վրա կախված չինեն պատերազմի ամպը, որը վաղուց կարող է ճնշել, ու որև տնտեսական վերելքն այստեղ մի գին չլիպված կլիներ:

Սակայն, ինչպես կարող են գտնել Հաֆանի դեռ եկվորներն ու Սամարքանդի տեղական ձեռներեցները, բնակ Բաքվում նման բան դեռևս գոյություն չունի. այնուամենայնիվ վերելքն այստեղ միանգամից սկսվելու է: «Հայաթ» ընկերության համար ստացված կառավարման համար վերջերս Գերմանիայից Բաքու ժամանած Շմիդտի [illegible] [illegible] տարի հետո դա արդեն ակնհայտ [illegible] ինքն պատասխանի, թե ուրեմն [illegible] վում Բաքուն և ի՞նչ բան է Ադրբեջանը, կանխատեսելով և [illegible] վանում է «Ֆայնենշըլ թայմսի» [illegible]

[illegible]

ԱՉԳ

Մշակույթ

Տասնյոթերորդ դարից առաջացած արվեստն իր հատուկ տեղն ունի հայ ժողովրդի երաժշտական կենցաղում: Իրենց բարոյախրատական, խոհափիլիսոփայական, սիրային, նույնիսկ ինքնակենսագրական եւ այլ բովանդակությամբ երգերով հայ աշուղները մասնակցել են ազգի բարոյական նկարագրի կերտման ու դաստիարակման առաքելությանը, ընդ որում նրանք դարձել են բանաստեղծական այնքան հղկված ու հանգավորված, մտաշեցի երաժշտամտածողությամբ, ազգային անխառն երանգով: Սա այն դեպքն էր, երբ երաժիշտներն ասում են՝ «զգացմունքային ու վառվռուն Արեւելքը հրաժարվեց Արեւմուտքին բնորոշ զուսպ ու կիրթ արտահայտությամբ», այսինքն հային բնորոշ կատարողական ոճով:

Մկրտիչ Մկրտչյանն ավարտել է Երեւանի Կոմիտասի կոնսերվատորիայի երգեցողության բաժինը (դասղ. Գ. Գալաչյանի դասարան) եւ, բարեբախտաբար, կարողանում է լավ կատարողական մեկնաբանմամբ: Ուշագրավ է, որ մեղեդու եւ նվագակցության ոճական առավել խորքի միասնություն, աշուղական ավանդական երաժշտական ավելի խոր ըն կալում նկատելի էր անգամ այն սերնդի կոմպոզիտորների մշակումներում (Մ. Աղայան, Կ. Զախարյան, Ա. Ջրբաշյան եւ ուրիշներ), անկախ դրանց ոճական պատկանելությունից:

Առաջարկված էր համերգի դինամիկ ընթացքը, այսինքն ճիշտ էր կազմված ծրագիրը: «Աշխարհումս

Ավանդական համերգին՝ ավանդական գրախոսություն

10-ը նոյեմբերի, 1995 թիվ, Կոմիտաս կամերային դահլիճ: Բեմում է ճանաչված ու սիրված երգիչ Մկրտիչ Մկրտչյանը: Նա արդեն ունի ունկնդիր, արվեստի երկրպագուներ, որոնք եւ իրենց ներկայությամբ ապահովել էին ընտիր հասարակությամբ լիքը դահլիճ: Մկրտիչ Մկրտչյանն իր բազմաթիվ մենահամերգային ծրագրերից այս անգամ ունկնդրին ներկայացրեց ո՛չ համաշխարհային երաժշտական գրականության գոհարներ (Դեբյուսի...), ո՛չ հայ երաժշտության դասականների ընտրանի (Չնորհալի, Եկմալյան, Կոմիտաս...) եւ ո՛չ էլ ժամանակակից հայ կոմպոզիտորների հեղինակային գործեր (երգեր բումանյանական տեքստերով եւ այլն), այլ հայ աշուղական ավանդական երաժշտություն, կոնկրետ Սայաթ-Նովա հայ կոմպոզիտորների մշակմամբ: Յուրօրինակ մտահղացում, գեղեցիկ նախաձեռնություն, մեծ արվեստին տրված տուրք: Երեկոն նվիրված էր երգի արքա, մեծն Սայաթ-Նովայի մահվան 200-ամյակին:

կնրավոր, գեղեցիկ խոսքով, ու Վալերի Բրյուսովն այդ արվեստը դիտում էր ոսկեդարից ուղիղ աշուղական ոռեզիա, այսինքն մասնագիտացված, աշուղական գրական բանաստեղծություն:

Համապատասխան է աշուղական խաղին երգի մեղեդին, այն իր ոգեղենությամբ ու խոր հուզականությամբ մնաց անգերազանցելի հատկապես Սայաթ-Նովայի երգերում: «Քանի վուր ջան իմ», «Առանց ֆիզ ինչ կոնիմ», «Դուստ իրեղ դալամով ֆաշած», «Բլբուլի հիդ», «Թամամ աշխարի դուս էլա», «Քամանչա», «Ես իմ դիլբրն չիմ գիդի», «Փահրադն մնաց», «Ես մի ղարիփ բլբուլի պես» եւ տասնյակ ուրիշ հանրահայտ երգեր հնչեցին այդ երեկո Մկրտիչ Մկրտչյանի կատարմամբ՝ արժանանալով երախտապարտ ունկնդրի հոգեկան բավարարվածությանն արտահայտող ծափերի:

Չնոր ընտրանեկության գրավականները, մեր կարծիքով, մի քանիսն են. ամենից առաջ Մկրտիչ Մկրտչյանի Սայաթ-Նովան մեկնաբանվեց հատսյալ երկի ճիշտ ըմբռնումով իր կատարողականը ոճի ու երաժշտության ոլորտներում: Փառք Աստծո, օտարի, այլալ դեպքում եվրոպական երաժշտության օրինաչափություններով հայ ազգային երգը «չդանակահարվեց...»: Մկրտչյանը համոզիչ մեկնաբանությամբ ներկայացրեց հատկապես Սայաթ-Նովայի երգերի երաժշտախաղերն ու երաժշտանախշերը, որ կատարողական ուրիշ այլ դեպքերում երեւան են գալիս իբրեւ խոչընդոտ, բայց կողմ: Մկրտչյանի «երաժշտազարդերն» ազգային ոճի հատկորոշումների սահմաններում էին:

Երկու բաժնով մի ամբողջ երեկո Սայաթ-Նովա ներկայացնելիս, թվում է, թե կարող էր առաջանալ ստեղծագործական մեկ ոճի իշխանության տաղտուկ: Վտանգը հաղթահարված էր, նախ՝ հանճարեղ աշուղի հոգեպարար մեղեդիների բազմազանությամբ, ապա՝ հայ կոմպոզիտորների տարբեր սերունդների ներկայացուցիչների տարած մշակումներով եւ, իհարկե, Մկրտիչ Մկրտչյանի ամեն մի երգի համար գտնված հատախս չիմ ճաշի» երգը Մկրտիչ Մկրտչյանը կատարեց առանց դաշնամուրային նվագակցության (ա կապելլա): Առանց «նեցուկի», այդ «մերկ» կատարմամբ երգիչը ներկայացավ ունկնդրին բնական օժտվածությամբ՝ գեղեցիկ ձայնով, ելեւէջի մաքրությամբ, առոգանության ու հնչյունաբերման հստակությամբ:

Ծանրակշիռ էր համերգում դաշնակահարուհի Զոյիկա Սիմոնյանի ներդրումը: Նա այն մեկն է, որ երկար տարիներ ստեղծագործական համագործակցության մեջ է եղել հայ երգի խոսկական վարպետ Շարա Տալյանի հետ, եւ վերջինիս կատարողական արվեստի ոճական առանձնահատկությունները զգում էր կենդանի կապով փոխանցել նոր սերնդին, այս դեպքում Մկրտիչ Մկրտչյանին: Հենց այդ ընորհակալ գործն էլ նա արել էր:

Ավարտենք մեր խոսքը եւ սպասենք Մկրտիչ Մկրտչյանի ստեղծագործական նոր խիզախումներին, ձեռնարկումներին ու դրանց հաջողություններին:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ ՐՐՈՒՏՅԱՆ

Դանիական գարեջրի արքան լավ ճաշակ ուներ

Աշխարհում լավ հայտնի «Կառլսբերգ» գարեջրի գործարանների հիմնադիր դանիացի Կառլ Յակոբսենը (1842-1914) եղել է նաեւ արվեստների մեծ հովանավոր եւ կերպարվեստի արժեքավոր գործերի հավաքորդ: Այս տարվա հոկտեմբերից Փարիզի «Օրսե» թանգարանում բացվել է Կոպենհագենի «Նի Կառլսբերգ գլիպտոտեկ» պատկերասրահի քանդակագործական եւ գեղանկարչական գլուխգործոցների ցուցադրություն, որը կշարունակվի մինչեւ 1996-ի հունվարի 29-ը: Այս մասին տեղեկացնող L'Express հանդեսը հետաքրքիր մանրամասնություններ է հաղորդում դանիական գարեջրի արքա Յակոբսենի հավաքածուի ստեղծման մասին: Մինչ ուրիշ հավաքորդներ միայնակ են ընթրում իրենց ձեռք բերած արժեքները, ուրիշները դրանք առաջիներն ներկայացնում են արվեստասեր հասարակայնությանը: Վերջիններիս թվին էր պատկանում Կառլ Յակոբսենը: Իր ժամանակաշրջանի ֆրանսիական քանդակագործությամբ հմայված մեծահարուստ գարեջրագործը կարողացավ ստեղծել Եվրոպայի լավագույն հավաքածուներից մեկը եւ այն նվիրել իր երկրի հանրությանը:

Ռոդենը, նկատի ունենալով Յակոբսենի մեկենասությունը, նրան անվանում էր «Կոպենհագենի Մեդիչի»: Հոր հետ «Կառլսբերգ» ֆիրման հիմնած Կառլը դաստիարակվել էր մեծանունի եւ արվեստասիրության միջավայրում: Նա լավ գործարար էր, ուներ դրամ, ճաշակ, կիրք, որոնք մեծ մեկենասի երեք կարեւոր հատկանիշներն են: Յակոբսենը ֆրանսիական քանդակագործությունը «հայտնաբերեց» Փարիզի 1878-ի համաշխարհային ցուցահանդեսում: Նա անմիջապես գնեց Պլատանժի «Երաժշտությունը» գեղարվեստական մի գործ, որն արժանացել էր նկարիչների սալոնի ոսկե մեդալին: Դանիացին հպարտանում էր նրանով, որ նույնիսկ Փարիզի օպերայում դրված է այդ գործի պատճեններից մեկը, մինչդեռ բնօրինակն իր մոտ է: Դրանից հետո նա սկսեց ձեռք բերել Հուդոնի, Մայոլի, Կարպոյի, Ռոդենի եւ այլ նշանավոր վարպետների քանդակները: Յակոբսենի հավաքածուն՝ «գլիպտոտեկան» արդեն պարունակում էր ֆրանսիական եւ դանիական գիպսե, բրոնզե, մարմարե քանդակներ, ինչպես նաեւ անտիկ արվեստի բազմաթիվ նմուշներ:

Ռոդեն «Համբույր»

Ավանգարդիստներն Յակոբսենին առանձնապես չէին հետաքրքրում: Նա սիրում է ճանաչված գործեր, հուշարձաններ, սարկոֆագներ: Յակոբսենը Շաոյին եւ Գոսրենին պատվիրում է «նստած արքայադուստրերի» երկու քանդակ, իսկ Պոլ Դյուբուային՝ մարմնաչափ ճնշված մտերիմների արձան: Իր տանը մի շարք ցուցահանդեսներ ու երեկույթներ կազմակերպելուց հետո նա Կոպենհագենում կառուցում է մի ծոր ու փառահեղ արվեստի պալատ (Glyptotek) եւ արդյունք գմբեթով հսկայական ձմեռային այգի տարաշխարհիկ ծառատեսակներով, որտեղ այցելուն «բնության-բարձրացնող ազդեցությունն զգա արվեստի այդ քան շատ գործերի մեջ»: Նա ասում էր, որ արվեստի պալատը պետք է լինի ոչ թե թանգարան, այլ սեփական գեղեցկություն ունեցող վայր:

1900-ին Յակոբսենն սկսեց հետաքրքրվել Ռոդենի գործերով եւ նրան պատվիրեց միանգամից վեց քանդակ՝ «Կալեի քաղաքացիները», Վիկտոր Հյուգոյի կիսանդրին, «Պաոլոն եւ Ֆրանչեսկան» եւ այլն: Վերջինիս դիմաց, որն ավելի շատ հայտնի է «Համբույր» անունով, վճարվեց 70 հազար ֆրանկ:

Փարիզի «Օրսե» թանգարանում ներկայումս ցուցադրված են այդ հանրահայտ քանդակի երեք տարբերակները, չորս տասնյակից ավելի էսքիզներ, գիպսե, բրոնզե ու բրոնզե մանրակերտներ, որոնք ուրվագծում են այդ գլուխգործոցի կերտման պատմությունը: Քանդակի երեք տարբերակները պահվում են Ռոդենի թանգարանում (Փարիզ), Կոպենհագենի Glyptotek-ում եւ Լոնդոնի «Թեյթ» պատկերասրահում:

Միլլեի, Բուգրոյի մի քանի կտավներից զատ, գեղանկարչությունը Կառլ Յակոբսենին չէր հետաքրքրում (ավա՜ղ, նա եւս կատարյալ չէ): Բայց նրա որդի Հելգեն ավելի ուշ կազմեց իմպրեսիոնիստ նկարիչների մի փայլուն հավաքածու: Կոպենհագենի թանգարանում միայն Պոլ Գոգենի գործերից կա 33 հատ, անշուշտ, նրա դանիացի կնոջ՝ Մեթեի ազդեցության շնորհիվ: Հավաքածուի մեջ են նաեւ Գյուստավ Կուրբեի «Երեք քահել անգլուհիներ պատուհանի մոտ», էդուար Մանեի «Աբսենթ խմողը», Կլոդ Մոնեի «Կիտրոնենիներ Բորդիգերայում», «Քնած ժան Մոնեն», էդգար Դեգայի «Գյուղական փողոց», Վինսենթ վան Գոգի «Ցորենի արտ լեռան ֆոնի վրա» կտավները եւ բազմաթիվ այլ գործեր:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀՆԵՐ»

Փառասոնի ծրագրում նոր քաղաքներ, նոր համերգասրահներ

Ֆրանսիայի հայ համայնքի գործունեությունը լուսաբանող L' Armenoscope տեղեկագրից իմանում ենք, որ «Հայաստանի ճանապարհները» փառասոնի շրջանակներում տեղի են ունեցել հետեւյալ միջոցառումները. Հովհաննես Չեքիջյանի ղեկավարած Հայաստանի ակադեմիական երգչախումբը նոյեմբերի 23-ին համերգ է տվել Գրենոբլի, իսկ 24-ին՝ Պուատիեի քաղաքապետարանի թատրոնում՝ «Պուատիեի երաժշտական հանդիպումներ» շարքից: Լորիս Ճգնավորյանի ղեկավարությամբ Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը նոյեմբերի 24-ին ելույթ է ունեցել Վիենի Մեծ Մորիս տաճարում, իսկ 26-ին՝ Ջորջ Փեհլիվանյանի ղեկավարությամբ, Պուատիեի արդարադատության պալատում, որտեղ որպես մենակատար հանդես է եկել դաշնակահար ժերոմ Դուկրոն: Նոյեմբերի 25-ին Ռուանում համերգ է տվել Մեդեա Աբրահամյան, Սվետլանա Նավասարդյան, Հրայր Հարությունյան եռյակը:

Ֆիլհարմոնիկի հաջորդ համերգը կայացել է նոյեմբերի 28-ին, Մարսելում:

L' Armenoscope-ը տեղեկացնում է, որ Հովհաննես Չեքիջյանի ղեկավարած Հայաստանի ակադեմիական երգչախումբն այսօր՝ դեկտեմբերի 1-ին, համերգ կտա Նիմում, վաղը՝ Շալոն սյուր Սոնում, իսկ դեկտեմբերի 7-ին՝ Գրենոբլում: Հայաստանի ֆիլհարմոնիկը Ջորջ Փեհլիվանյանի ղեկավարությամբ վաղը համերգ կտա Բրեստի Սերդան սրահում, դեկտեմբերի 3-ին՝ Լորիանի Կոնգրեսների պալատում, դեկտեմբերի 5-ին՝ Ֆրիբուրի համալսարանի հանդիսասրահում (ղեկավար՝ Ջորջ Փեհլիվանյան, մենակատար՝ դաշնակահար ժան Մարկ Լուիսադա), դեկտեմբերի 6-ին՝ Սենտ էտիենի Մեծ թատրոնում (ղեկավար՝ Ջորջ Փեհլիվանյան, մենակատար՝ թավջութակահար Մեդեա Աբրահամյան), դեկտեմբերի 7-ին՝ Լիոնի Ռավելի համերգասրահում (ղեկավար՝ Լորիս Ճգնավորյան, մենակատար՝ ջութակահար Ռուբեն Ահարոնյան):

ՀԱՄԱՌՈՏ

«Հեյ, ջան, Երեւան»-ը Ֆրանսիայում

Իսի լե Մուլինոյի Սել Սրնանի սրահում թատերական երեկույթի ժամանակ նոյեմբերի 28-ին Նարեկ Դուրյանը ներկայացրել է «Հեյ, ջան, Երեւան» ծրագիրը, որի հովանավորն է ֆրանսահայոց «Կապույտ խաչը», տեղեկացնում է Փարիզի «Յառաջ» օրաթերթի նոյեմբերի 21-ի համարը:

Հայ եւ արաբ կերպարվեստի հավաքական անդրանիկ ցուցահանդես Հալեպում

Հալեպի «Լեւոն Շանթ» սրահում նոյեմբերի 5-ին բացվել է հայ եւ արաբ կերպարվեստագետների նկարչական հավաքական անդրանիկ ցուցահանդեսը: Համազգայինի կազմակերպած այս ցուցահանդեսին մասնակցել են հայ եւ արաբ 17 գեղանկարիչներ, քանդակագործներ: Հայերից, տեղեկացնում է Փարիզի «Յառաջը», մասնակցել են Հարություն վրդ. Պզտիկյանը, Զավեն Պարտազճյանը, Հակոբ Ժամկոչյանը, Վիգեն Պերիզլյանը, Հրազդան Թոքմաջյանը, Արտո Համբարձումյանը, Վարդգես Բարսումյանը, Վիգեն Շառոյանը եւ Սոնիա Գաբրիելյանը:

Երկու հայանպաստ հրատարակություն՝ արաբերենով

Հալեպի ՀԲԸՄ-ի արաբերեն հրատարակությունների մատենաշարով վերջերս լույս են տեսել բժիշկ Ալեքսան Քեչիշյանի զույգ աշխատասիրությունները՝ Հայկական հարցի ծանոթացման թեմայով, տեղեկացնում է Փարիզի «Յառաջը» վերջին համարներից մեկում: Առաջինը (շուրջ 450 էջ) հավաքված են արաբատառ «Ալ Թաքադդոմ» թերթի (1908-1947, Հալեպ) բոլոր այն հոդվածները, լրատվական սյունակները, որոնք առնչվում են հայոց ցեղասպանության, տարագիրների Հալեպ հոսքին եւ հայ գաղութի առօրյային: Երկրորդ հատորը (190 էջ) ցեղասպանության մտավորական Թաներ Ակչամի ծանոթ՝ «Թուրք ազգային ինքնությունը եւ Հայկական հարցը» գրքի արաբերեն թարգմանությունն է:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Հրաչյա Ներսիսյան-100. Նոր ցուցահանդես

Հայաստանի ազգային գրադարանում երեկ կազմակերպվեց «Հրաչյա Ներսիսյան-100» ցուցահանդեսը:

Ցուցադրված տասնյակ գրքերի մեջ առանձնանում է թատերագետ Լեւոն

Պրոտասով, «Կենդանի դիակ»

Խալաթյանի կազմած եւ խմբագրած «Հրաչյա Ներսիսյան» (1964) ժողովածուն, ուր զետեղված են Մ. Սարյանի «Բնության հազվագյուտ պարգեւը», Ս. Բոնդարչուկի «Մեծ ճշմարտության արվեստագետը», Հ. Բեկնազարյանի «Մեծ կինեմատոգրաֆիայի վարպետը», Ռ. Սիմոնովի «Թատրոնի աստղերը» հոդվածները:

Բեմի ու էկրանի անվանի դերասանի մասին հատուկ նյութ են պարունակում Ս. Մելիքսեթյանի «Ուրվագիծ սովետահայ թատրոնի պատմության», «Կյանք եւ բեմ», Դ. Դզնունու «Ուրվագիծ Հայաստանի կինեմատոգրաֆիայի պատմության», Ռ. Զարյանի «Հրաչյա Ներսիսյան» եւ Տ. Հախումյանի, Դ. Մալյանի, Ա. Մեկյանի, Ա. Արզումանյանի եւ այլոց հուշերի գրքերը. Հ. Ներսիսյանի արվեստը բարձր արժանիքն գնահատել Ռ. Սիմոնովի, Յ. Յուզովսկու, Վ. Փափազյանի եւ ուրիշների կարծիքները:

Ցուցահանդեսը ներկայացնում են նրա կերտած կերպարների լուսանկարները. Էլիզբարով, Պրոտասով, Պաղտասար աղբար, Օթելլո, Մեֆ Գրեգոր եւ այլն:

ՀՐԱՉՅԱ ՀՈՎՆԱՆՅԱՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Այսօր, ժամը 14:00-ին, Հայաստանի գրողների միությունում տեղի կունենա Ալեք Մանուկյան մատենաշարով տպագրված գրքերի քննարկում:

Զեկ. Ազատ Եղիազարյան

Հայաստանի գրողների միություն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Դեկտեմբերի 4-ին, ժամը 11-ին, Հայաստանի գրողների միության մեծ դահլիճում տեղի կունենա Հայաստանի գրողների միության տարեկան ընդհանուր ժողովը:

Հայաստանի գրողների միություն

digitised by A.R.A.R.@

ՄՐՑՈՒՅԹ

«Ոսկե գնդակի» ամենաերիտասարդ թեկնածուն սիրահարվել է եւ լքել կնոջը

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Շարունակում ենք ծանոթացնել «Ոսկե գնդակի» մրցանակի հավակնորդներին եւ լրացուցիչ տեղեկություններ տալ «Ֆրանս ֆուտբոլի» մրցույթի վերաբերյալ, հեշտացնելով «Ազգ» թերթի մրցույթի մասնակիցների գործը:

Ինչպես եւ սպասվում էր, «Ոսկե գնդակի» 50 թեկնածուների թվում նշված է նաեւ անցյալ տարվա ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության հերոսներից մեկի Ռոբերտո Բաջոյի անունը, որը մեկ անգամ արդեն արժանացել է «Ոսկե գնդակի» մրցանակին եւ 1993-ին ճանաչվել Եվրոպայի լավագույն ֆուտբոլիստ: Առաջին անգամ Ռոբերտո Բաջոյի անունը «Ոսկե գնդակի» թեկնածուների թվում նշվել է 1990 թվականին: Նա անցյալ տարի «Ֆրանս ֆուտբոլի» երկրորդ մրցանակակիրն էր:

«Ոսկե գնդակի» մրցանակի ամենաերիտասարդ թեկնածուն բրազիլացի 19-ամյա հարձակվող Լուիս դե Լիմա Ռոնալդոն է, որը հանդես է գալիս Հոլանդիայի «Էյնդհովեն» թիմում: Նա Հոլանդիայի 1995 թ. առաջնության գլխավոր ռմբարկուն է եւ խփել է 30 գնդակ: Ռոնալդոն սիրահարվել է «Էյնդհովենի» մարզական տնօրեն Ֆրանկ Արնեսենի աղջկան Անիային եւ լքել բրազիլացի իր մանեկենուհի կնոջը, որը եկող մարտին երեխայի է սպասում:

Եվրոպայի չեմպիոնների չեմպիոն «Այաքս» թիմի կիսապաշտպան Էդգար Դեյվիդը զարմացել է, որ իր անունը չկա 50 թեկնածուների թվում եւ բարկացած հայտարարել է, թե ամեն ինչ կանի, որ տեսնի իր երիտասարդ խաղընկեր Պատրիկ Կլյուվերտը դառնա «Ոսկե գնդակի» դափնեկիր:

«Ոսկե գնդակի» ամենահավանական թեկնածուներից մեկը «Միլանի» լիբերիացի հարձակվող Ջորջ Վեան է: 1989 եւ 1994 թթ. Ջորջ Վեան ճանաչվել է Աֆրիկայի լավագույն ֆուտբոլիստ: Լիբերիայի նախագահ Չարլզ Թեյլորը հրավիրել է իր տաղանդավոր հայրենակցին Ջորջ Վեային, որի ներկայությամբ 10 հազար դոլար է հատկացրել Լիբերիայի հավաքականին Աֆրիկայի երկրների գավաթի խաղարկությանը նախապատրաստվելու համար: Ջորջ Վեան 1995 թ. Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարի գլխավոր ռմբարկուն է (7 գնդակ):

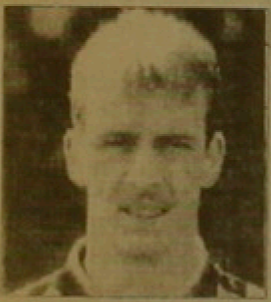

Մարիո Բասլեր, կիսապաշտպան (Գերմանիա, «Բրեմեն»): Ծնվել է 1968-ի դեկտեմբերի 18-ին: 1994-95-ի Բունդեսլիգայի առաջնության գլխավոր ռմբարկուն է (20 գնդակ): Շարունակում է ելույթները 1995-96-ի ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությունում: Գերմանիայի հավաքականի խաղացող է:

Գաբրիել Բատիստուտա, հարձակվող (Արգենտինա, «Ֆիորենտինա»): Ծնվել է 1969-ի փետրվարի 1-ին: 1994-95-ի Իտալիայի առաջնության գլխավոր ռմբարկուն է (26 գնդակ): Արգենտինայի հավաքականի խաղացող է: 1995-ի Ամերիկայի առաջնության գլխավոր ռմբարկուն է (4 գնդակ):

Ռոբերտո դե Օլիվեյրա Բեբետո, հարձակվող (Բրազիլիա, «Լա Կորունյա»): Ծնվել է 1964-ի փետրվարի 16-ին: 1995-ի Իսպանիայի գավաթակիրն է: Շարունակում է ելույթները 1995-96-ի Գավաթակիրների գավաթի խաղարկությունում: Բրազիլիայի հավաքականի խաղացող է, աշխարհի չեմպիոն:

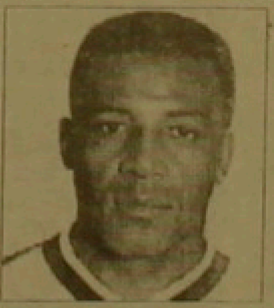

Զվոնիմիր Բոբան, կիսապաշտպան (Խորվաթիա, «Միլան»): Ծնվել է 1968-ի հոկտեմբերի 8-ին: 1995-ի Չեմպիոնների լիգայի եզրափակիչի մասնակից է: Շարունակում է ելույթները 1995-96-ի ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությունում: Խորվաթիայի հավաքականի խաղացող է:

Ժուլիո Սեզար, պաշտպան (Բրազիլիա, «Բորուսիա»): Ծնվել է 1963-ի մարտի 8-ին: 1994-95-ի Գերմանիայի չեմպիոն է, ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության կիսաեզրափակիչի մասնակից: Շարունակում է ելույթները 1995-96-ի Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարում:

Ալեսանդրո Դել Պիերո, հարձակվող (Իտալիա, «Յուվենտուս»): Ծնվել է 1974-ի նոյեմբերի 9-ին: 1995-ի Իտալիայի չեմպիոն եւ գավաթակիր է, 1994-95-ի ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության եզրափակիչի մասնակից: Շարունակում է ելույթները 1995-96-ի Չեմպիոնների լիգայի մրցաշարում: Իտալիայի հավաքականի խաղացող է:

ՍՓՅՈՒՌՔ

Էրիկ Ասատուրյանը վարժվում է «Լիոնին»

ԳՐԻԳՈՐ ԱՍՏՎԱԾԱՏՐՅԱՆ
Վալանս, Ֆրանսիա

Էրիկ Ասատուրյանը, որի 29-ամյակը լրացավ նոյեմբերի 24-ին, անցյալ հունիսին Ֆրանսիայի առաջին դիվիզիոնում հանդես եկող Լիոնի «Օլիմպիկ» տեղափոխվեց լավ պայմանով: Նա այսօր իր հաշվին արդեն ունի 240 խաղ առաջին դիվիզիոնի առաջնություններում եւ 36 խփած գնդակ: 4 տարի «Թուլուզում», 5 տարի «Լիլում», հավանաբար «Լիոնը» Էրիկ Ասատուրյանի համար վերջին թիմը լինի պրոֆեսիոնալ ֆուտբոլում: Հիշեցնենք, որ «Լիոնում» հանդես է գալիս հայազգի եւս մեկ ֆուտբոլիստ բրազիլացի Մարչելո Կիրեմիջյանը: Առաջին շաբաթները «Լիոնի» գրոհային գծի աջ եզրում շատ ծանր ժամանակաշրջան եղան Ասատուրյանի համար: Նա մնում էր Լիոնի մի հյուրանոցում եւ դժվարությամբ էր հարմարվում քաղաքին, որն անընդհատ համեմատում էր նաեւ իր խաղին: Բայց մի քանի շաբաթ անց առաջին արդյունքները իրենց զգացնել տվեցին: Լիոնի թիմը սեպտեմբերից սկսած պարտություն չի կրում, որի գրոհային գծին մեծ աջակցություն է հաղորդել հայազգի ֆուտբոլիստը: «Գնալով ես ինձ ավելի լավ եմ զգում Լիոնում, եւ երբ առայժմ շատ գնդակներ չեմ խփում,

Ձախից Էրիկ Ասատուրյանը

համոզված եմ, որ նախ եւ առաջ պետք է խաղաղվել, որ փոխարենը վճռական փոխանցումներ եմ կատարում խաղընկերներիս», ասում է Էրիկ Ասատուրյանը, որի ֆուտբոլային ամենամեծ հատկանիշը արագությունն է: Լիոնի թիմը, որը շատ մեծ դժվարություններ ունեցավ առաջնության մեկնարկում, հիմա զբաղվում է մրցաշարային աղյուսակի միջին տեղերում: «Բայց մենք գնալով ավելի լավ ենք խաղում եւ առաջիկա ամիսներին պետք է լինենք առաջատարների թվում», ավելացնում է Ասատուրյանը, որը նոր սիրտ տվեց Լիոնի «Օլիմպիկին» եւ Լիոնի հայկական մեծ գաղութի բազմահազար իր հայրենակիցներին, որոնցից շատերը Լիոնի «Ժերլանդ» մարզադաշտ են գալիս քաջալերելու Էրիկ Ասատուրյանին եւ Մարչելո Կիրեմիջյանին: Ինչպես գրվել է մեր թերթում, երկու հայ ֆուտբոլիստները փայլուն հանդես եկան Հռոմում, տեղի «Լացիոյի» հետ ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության 1/16 եզրափակիչի խաղում, որը 2-0 հաշվով շահեց «Օլիմպիկը» եւ դարձավ մեծ անակնկալի հեղինակ:

ԵՐԵՎԱՆ-96

Սպասում են չեխական կահույքի

ՀՀ առեւտրի, սպասարկումների եւ զբոսաշրջության նախարար Վահան Մելիքյանի եւ Հայաստանի Հանրապետությունում ու Ռուսաստանի Դաշնությունում Չեխիայի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ռուդոլֆ Սլանսկու հանդիպման ժամանակ նշվեց, որ ԽՍՀՄ փլուզումից հետո չեխական ապրանքների հոսքը Հայաստան նվազել է: Ըստ Վ. Մելիքյանի, դա կապված է համապատասխան միջպետական պայմանագրերի բացակայության եւ տրանսպորտային դժվարությունների հետ: Պրն. Ռ. Սլանսկին շեշտեց, որ անհրաժեշտ է ամեն ինչ անել երկու երկրների միջեւ անուր տնտեսական կապեր հաստատելու ուղղությամբ:

ՀՀ առեւտրի, սպասարկումների եւ զբոսաշրջության նախարարության լրատվական ծառայության հաղորդման համաձայն, նախարարի կողմից առաջարկվել է Երեւանում նախատեսված շախմատի համաշխարհային օլիմպիադայի առթիվ «Արմենիա», «Անի» եւ «Դվին» հյուրանոցային համալիրներն ապահովել չեխական կահույքով:

Այդ հարցի վերաբերյալ չեխական կողմը հստակ պատասխան չի տվել:

ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ

ԱՏԼԱՆՏԱ-96

Նոր ծառաձողեր՝ հայ ծանրորդներին

Ծանրամարտի միջազգային ֆեդերացիան եւ միջազգային օլիմպիական կոմիտեն հայ ծանրորդների համար կուղարկեն ճապոնական MUESSA մակնիշի 2 ծանրաձող: Նույն մակնիշի ծանրաձողեր կնվիրի նրանց նաեւ Հայաստանի օլիմպիական կոմիտեն (մեկ ծանրաձողը միջազգային շուկայում արժի 3000 ամերիկյան դոլար): Այս մասին Նոյյան Տապան գործակալության թղթակցին հայտնեց ՀՀ սպորտվարչության ծանրամարտի պետական մարզիչ Հենրիկ Գրիգորյանը: Տեղեկացվել է նաեւ, որ 1996-ին Ատլանտայում կայանալիք օլիմպիական խաղերին նախատեսված է օգտագործել հենց այդ մակնիշի ծանրաձողեր:

Այդ ծանրաձողերով մարզվելով ղեկավարվում հայ մարզիկները ցույց կտան ավելի բարձր արդյունքներ, համոզմունք հայտնեց Հ. Գրիգորյանը: Նրա կարծիքով, միջազգային չափանիշներին չհամապատասխանող ծանրաձողերին սովոր հայ մարզիկները մեծապես տուժել են միջազգային մրցապարեզներում եւ կորցրել անգամ իրենց կարողությունները բացահայտելու եւ հաղթելու անհրաժեշտ հնարավորությունները:

ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ

Թամաշ Այանը պահանջում է...

Ծանրամարտի միջազգային ֆեդերացիայի (ԾՄՖ) գլխավոր քարտուղար Թամաշ Այանը (Հունգարիա) պաշտոնապես պահանջեց Ատլանտա-96 օլիմպիադային օգնել գեներալական Քյու[illegible] [illegible] հանրահայտ հակադոպինգային լաբորատորիայի (աշխարհում այն հայտնի է որպես [illegible] անվանի մարզական գործիչ [illegible] Դոնիկեի անունով) ծառայություններից: Թ. Այանն իր պահանջը հիմնավորեց այն հանգամանքով, որ վերջերս հաճախ է խոսվում այս մարզաձեւում դոպինգի օգտագործման մասին: Անդրադառնալով այդ հարցին նա ասաց, որ նոյեմբերին Չինաստանում կայացած ծանրամարտի աշխարհի առաջնության դոպինգի թեստավորումները Քյոլն են ուղարկվել եւ դեկտեմբերին կհրապարակվեն դրանց արդյունքները:

Հաղորդելով այս մասին, անգլիական մարզական մամուլը ավելացնում է, որ ծանրամարտի դեմ որոշ [illegible] ոգեւորություն է տարվում, որի նպատակն է օլիմպիադա-96-ի ծրագրից հանել այս մարզաձեւը: Բնութագրելով նման ցանկությունը որպես «ոչ լուրջ», անգլիացի լրագրողները նշում են, որ բոլորովին տարօրինակ է բացահայտված դոպինգի օգտագործման դեպքերը եւ դրանից հետեւած պատիժը ավելի շատ վկայում են [illegible] խնդրին վերջ տալու ԾՄՖ-ի մտադրության մասին:

Նշվում է նաեւ, որ այժմ հայտնի է, թե ինչպես Թ. Այանի առաջարկությունը կընդունվի Ատլանտայի կազմկոմիտեի կողմից: Նրանք շատ զգույշ են ընդունում նման առաջարկություններ, համարելով դրանք [illegible] վունքների ոտնահարում:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ԽՃԱՆԿԱՐ

«Հռոմի հայտն ամենաուժեղն է»

«Հռոմի հայտն ամենաուժեղն է 2004 թվականի ամառային օլիմպիական խաղերի համար»: Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Խուան Անտոնիո Սամարանչի այս խոսքը նոյեմբերի 29-ին տպագրել է իտալական «Գազետա դելլո սպորտ» թերթը: Խախտելով ավանդական զսպվածությունն այս հարցում՝ բարձրաստիճան հյուրն ասել է. «Հռոմն ամենաուժեղ թեկնածուն է»: Հռոմը 2004 թվականի խաղերի անցկացման իրավունքի 10 հավակնորդից մեկն է: Նրա մրցակիցներն են Բուենոս Այրեսը (Արգենտինա), Քեյփթաունը (Հարավաֆրիկյան Հանրապետություն), Ստամբուլը (Թուրքիա), Լիլը (Ֆրանսիա), Ռիո դե Ժանեյրոն (Բրազիլիա), Սան Խուանը (Պորտո Ռիկո), Սեւիլիան (Իսպանիա), Ստոկհոլմը (Շվեդիա) եւ Սանկտ Պետերբուրգը (Ռուսաստան): Հայտերի ներկայացման վերջին ժամկետը եկող տարվա հունվարի 10-ն է:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Խուան Անտոնիո Սամարանչն առաջարկում է փողկապ չկապել

Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Խուան Անտոնիո Սամարանչն առաջարկում է ՄՕԿ-ի պատգամավորներին եւ խաղերի կազմակերպիչներին Ատլանտայի օլիմպիական խաղերի բացման հանդիսավոր արարողության ժամանակ փողկապներ չկապել, քանի որ այդ ընթացքում եղանակը շատ շոգ կլինի: Ատլանտայի օլիմպիական խաղերի կազմկոմիտեի նախագահ Բիլ Պայնը մերժեց Սամարանչի առաջարկն ասելով. «Ես միշտ փողկապ եմ կրել եւ ոչ մի պատճառ չկա, որ փոխեմ իմ սովորությունը»:

Մարզիչը հրաժարական տվեց

«Եվրոպա-96»-ի ընտրական փուլի խմբային մրցաշարում անհաջողություն վաստակելուց հետո, Լեհաստանի հավաքականի մարզիչ Հենրի Ապոստելը հրաժարական տվեց: Նրանից պահանջվում էր Անգլիայում գալիք տարի կայանալիք Եվրոպայի առաջնության եզրափակիչ ուղեգիրը, որի ձախողման պատճառով ստիպված եղավ ժամանակից շուտ թողնել իր պաշտոնը:

Տոմսերի հրացումն սկսված է

Ատլանտայի օլիմպիական խաղերի՝ ըմբշամարտի, ձյուդոյի, սուսերամարտի, մարմնամարզության, հեծանվավազքի, տափանամարտի եւ լողի մրցումների տոմսերի կեսից ավելին արդեն վաճառվել է: Իրացվել է նաեւ բացման հանդիսավոր արարողության տոմսերի կեսից ավելին:

Բարձրահասակներն արգելված են

Երկու մետրից ավելի հասակ ունեցող բասկետբոլիստներին արգելվել է մասնակցել Ինդոնեզիայի բասկետբոլի մրցումներին:

digitised by A.R.A.R.@

AMERICAN UNIVERSITY OF ARMENIA
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Գրասենյակի կառավարման հմտություններ
Հատուկ դասընթացների բաժինը

կաջակցի Ձեզ ձեռք բերելու հետևյալը.

- Գրասենյակում համակարգչի օգտագործման հմտություններ (Word, Excel, Access)
- Համակարգչի վրա արագ տպելու կարողություն (անգլերեն և հայերեն լեզուներով)
- Գործավարության ոլորտի անգլերեն լեզվի օգտագործման հմտություն
- Գրասենյակային աշխատանքների կազմակերպման և կառավարման հիմունքներ

Դասընթացը ընթանալու է երկու փուլով.

Առաջին փուլ. 10 շաբաթ տևողությամբ

- համակարգչի օգտագործում - 7 շաբաթ տևողությամբ, շաբաթական 6 ժամ
- անգլերեն լեզվի ուսուցում - 10 շաբաթ տևողությամբ, շաբաթական 6 ժամ

Երկրորդ փուլ. 5 շաբաթ տևողությամբ

- գրասենյակային աշխատանքների կազմակերպում և կառավարում

Դասընթացը կսկսվի 1996 թ.-ի հունվարի 8-ից:

Երկու փուլերը հաջողությամբ ավարտելու դեպքում կտրվի *համապատասխան վկայագիր:

Շտապեք, դասընթացի գրանցումը տևելու է ս. թ. նոյեմբերի 21-ից մինչև դեկտեմբերի 8-ը, Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի 19-րդ սենյակում: Դասընթացի համար նախատեսված է ԱՄՆ 80 դոլարին համարժեք դրամի ամսավճար:

Այլ տեղեկությունների համար դիմեք ՀԱՀ-ի Հատուկ դասընթացների բաժին. 56 սենյակ, հեռ. 27-16-58:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԱՌԱՋԱՐԿ

«Ազգը» աշխատանքի է հրավիրում ՍՐԲԱԳՐԻՉԻ

Գերադասելի են նորավարտ բանասերները, ովքեր բնակվում են քաղաքի կենտրոնում կամ մետրոյի կայարանների մոտ:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վաճառում կամ փոխանակում եմ Ստեփանավանից մեկ կմ հեռավորության վրա գտնվող Կիրով բնակավայրում 2 սենյականոց սեփական տունս Երեւանում գտնվող բնակարանի հետ: Ունի ռուսական վառարան, նկուղ, 2 ցախանոց, գոմ, 1000 քմ տնամերձ այգի: Ինչպես նաեւ 1,4 հեկտար վարելահող (կարտոֆիլ, ցորեն): Զանգահարել 581841, 582483:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

5 սենյականոց բնակարան (95 քմ), վերնահարկով (45 քմ): Ընդհանուր մակերեսը 140 քմ Աջափնյակում (Հանրապետական հիվանդանոցի մոտ), 4 հարկանի քարե շենքում:

Հեռ. 58-18-41, 34-25-86:

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒՄ ԵՄ

Կոմիտասի պող. քարե շենքում գտնվող 3 սենյականոց բնակարանս 2-ի եւ 1-ի հետ:

Զանգահարել 250159:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Հայերեն տառերով «ՌՈԲՈՏՐՈՆ» մեխանիկական նոր գրամեքենա:
Հեռ. 22-57-74

ՇՏԱՊ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

սեփականացված խանութ (120մ²): Հասցեն՝ Դավիթ Բեկ փող.:
Հեռ. 531773, 531017

DK-Copenhagen: computing machinery and parts and accessories thereof
(With participation by GATT countries)
(95/S 227-PA125172/EN)

1. Awarding authority: Ministry of Employment, Social Security, Migration of Population and Refugee Affairs, Yerevan, Armenia, c/o PLS Consuk, Norregade 7a, DK-1165 Copenhagen K.
Tel. 33 97 82 00. Facsimile 33 97 82 33. E-mail JBO@PLS.DK.

2. (a) Award procedure: Accelerated restricted procedure.
(b) Justification for accelerated procedure: Technical assistance to the ministry is close to expiration.
(c) Contract type: Purchase.

3. (a) Delivery to: Ministry of Employment, Social Security, Migration of Population and Refugee Affairs, 18 Isahakian Street, ARM-375025, Yerevan.
(b) Goods, CPA reference number: CPV: 30021000.
1 high-quality server, 3 workstations and 1 printer connected by a local area network (Ethernet, 10 MB) for each of 15 social security districts. Network operating system, system development tool and cabling (10BaseT). Installation and testing of equipment and pre-installed software.
(c) Division into lots: 1 lot. The receiver reserves the right to make an award to 1 or more suppliers in appropriate circumstances.

4. Delivery deadline: 3/1996.

5. Legal form in case of group bidders: No special legal form is required.

6. (a) Deadline for receipt of applications: 11.12.1995.
(b) Address: As in 1.
(c) Language(s): English or Danish.

7. Final date for the dispatch of invitations to tender: 19.12.1995.

8.

9. Qualifications: Interested parties must provide the following information by the date in 6 (a):
full company profile,
submission of latest 2 years' annual reports or balance sheets;
statement of overall turnover in respect of the goods to be covered by the for the previous 2 years;
evidence (references) of technical capacitiy to deliver contract requirements must be furnished as follows;
a list of major contracts won, and their value, in the past 2 years;
a description of the supplier's technical facilities and capacity and its measures for ensuring quality control.

10. Award criteria (other than price): Economically most avantageous tender with regard to price, delivery, reliability, quality, technical merit of supplier and proposed equipment, performance and compliance to standards (de facto and de jure).
The awarding authority reserves the right to award all, part or none of the business.

11. Number of suppliers invited to tender: 5.

12.

13. Other information: All prices must be quoted in ECU and all payments under the contract will be made in ECU.
The standard form for supply contracts financed from Tacis Funds will be used.
The supplies shall originate in the European Community or in 1 of the beneficiary countries of the TACIS programme.

14.

15. Notice postmarked: 23.11.1995.

16. Notice received on: 23.11.1995.

ԱՆՀԱՏ ԼՐԱԳՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ

Այն անհատ լրագրավաճառները, որոնք ցանկանում են վաճառել Ազգ օրաթերթը, դիմեն «Պարբերական» հրատարակչության մամուլի տարածման բաժին, պրն Կ. Վարդազարյանին:

Հասցեն Արշակունյաց 2, Մամուլի տուն (Կրկեսի դիմաց) Հեռ. 521601

ԱՄՆ-ի ԲՈՒՀԵՐՈՒՄ ՍՈՎՈՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ «Անկախության պաշտպանության գործընթաց կրթաթոշակ» ԾՐԱԳՐԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑԵԼ ՑԱՆԿԱՑՈՂՆԵՐԻՆ

ԱՄՆ-ի կառավարությունը տեղեկացնում է 1996 թ. ««Անկախության պաշտպանության գործընթաց» մագիստրոսի կոչման համար կրթաթոշակ» ծրագրի սկսվելու մասին, որը կրթաթոշակներ է հատկացնում ԱՄՆ-ի բուհերում մեկ կամ երկու տարով սովորել ցանկացողներին հետեւյալ մասնագիտություններով.

Լրագրություն	**Գրադարանավարություն տեղեկատվություն**
Կրթության կազմակերպում	**Պետական քաղաքականություն**

Կրթաթոշակների բաշխումը ««Անկախության պաշտպանության գործընթաց» մագիստրոսի կոչման համար կրթաթոշակ» ծրագրի համար իրագործվում է բաց մրցութային կարգով: *Մրցույթին կարող են մասնակցել այն անձինք, ովքեր համապատասխանում են հետեւյալ չափանիշներին.*

■ ԱՊՀ երկրների քաղաքացիներ են. ■ ֆինանսավորման կարիք ունեն ԱՄՆ-ում սովորելու համար. ■ 40 տարին չի լրացել մինչեւ փաստաթղթերի հանձնման պահը. ■ ունեն կամ կունենան բարձրագույն կրթության վկայական մինչեւ 1996 թ. հուլիսը. ■ վարժ տիրապետում են գրավոր եւ բանավոր անգլերենին. ■ ընտրած մասնագիտության մեջ կարող են ցուցաբերել մասնագիտական բարձր պատրաստվածություն. ■ կարող են ուսումը ԱՄՆ-ում սկսել 1996 թ. ամռանը.

««Անկախության պաշտպանության գործընթաց» մագիստրոսի կոչման համար կրթաթոշակ» ծրագրի մասնակիցները պետք է իրավասու լինեն ԱՄՆ-ի վիզա ստանալու համար:

Մրցույթին մասնակցել չեն կարող.

■ ԱՄՆ-ի քաղաքացիների հետ ամուսնացած անձինք, ■ այն անհատները, ովքեր մասնակցում են ԱՄՆ-ում գիտական ծրագրերին, ■ ովքեր բնակվում կամ աշխատում են ԱՄՆ-ում, ■ ովքեր դիմել են որեւէ երկիր ներգաղթելու վիզա կամ քաղաքական ապաստարան ստանալու համար, ■ ովքեր 1994 թ. հունիսից սկսած չորս կամ ավել ամիս են անցկացրել տասնհինգ ԱՊՀ երկրների տարածքներից դուրս: Դրանք կարող են լինել այն անձինք, ովքեր մասնակցել են չորս ամսից ավել տեւողությամբ ուսումնական, վերապատրաստման կամ գիտական ծրագրերին, կամ աշխատել են ԱՊՀ երկրներից դուրս:

««Անկախության պաշտպանության գործընթաց» մագիստրոսի կոչման համար կրթաթոշակ» ծրագիրը ֆինանսավորվում է ԱՄՆ-ի Տեղեկատվական գործակալության կողմից: Ծրագիրը վարում է «Միջազգային հետազոտությունների եւ փոխանակումների խորհուրդ» (ԱՅՐԵՔՍ) կազմակերպությունը:

Լրացուցիչ տեղեկություններ եւ փաստաթղթեր ձեռք բերելու համար կարող եք դիմել ԱՅՐԵՔՍ-ի գրասենյակ:
Մեր հասցեն է. Երեւան 375019, Մարշալ Բաղրամյան 40, սենյակ 38c.
ԱՅՐԵՔՍ Կրթական խորհրդատվական կենտրոն

Ծրագրի եւ փաստաթղթերի լրացման կարգի վերաբերյալ տեղեկատվական դասախոսություններ կտրվեն ***դեկտեմբերի 6-ին, 13-ին, ժամը 18-ին եւ դեկտեմբերի 11-ին, 18-ին, ժամը 17-ին*** Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի շենքի, Մարշալ Բաղրամյան 40, 25 սենյակում:

Փաստաթղթերը տրվում են անվճար եւ կարող են պատճենահանվել:

Փաստաթղթերի ետ հանձնման վերջին ժամկետը 1995 թ. հունվարի 26-ի ժամը 17-ն է:

MEDECINS SANS FRONTIERES
ARTSEN ZONDER GRENZEN

JOB OPENING IN MSF BELGIUM

Job description:	translator in a medical setting, willing to travel
Location:	Noyemberian
Qualifications:	good knowledge of English or French, Russian and Armenian
Salary:	$ 200 per month, everything included

Post available immediately. Deadline for application -4th of December. Send resumes to Shushan Avakian, MSF-Belgium, Raffi 8a, Yerevan or contact by telephones 228167 and 565308.

Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների *առաջարկի* եւ *պահանջարկի* մասին հեռախոսով: **Զանգահարել 589167, 581351 «Ափյուռ»:**

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան 23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 1996 Տպաքանակը 3000 Ստորագրված է տպագրության 30. 11. 1995 Գինը 75 դրամ

digitised by A.R.A.R.@